

GRAD PULA
CITTÀ DI POLA

Autor
Sandro Krizman

**ANALIZA SPORTSKE AKTIVNOSTI
U GRADU PULI**

Izvješće istraživanja

Grad Pula – Città di Pola
Upravni odjel za društvene djelatnosti
Odsjek za odgoj, obrazovanje, sport i tehničku kulturu

Sandro Krizman

**ANALIZA SPORTSKE AKTIVNOSTI
U GRADU PULI**

Pula, 2014.

ZAHVALA

Veliko hvala Savezu sportova Grada Pule i Upravnom odjelu za društvene djelatnosti Grada Pule na pruženoj potpori i angažiranosti tijekom provođenja istraživanja i izrade izvješća.

PREGLED KRATICA

NVS – Nacionalno vijeće za sport

ZOS – Zakon o sportu (NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13)

MOO – Međunarodni olimpijski odbor

OP – Olimpijska povelja

EU – Europska Unija

RH – Republika Hrvatska

HOO – Hrvatski olimpijski odbor

NN – Narodne novine

SSGP – Savez sportova Grada Pule

JLS – Jedinica lokalne samouprave

ICSSPE – Međunarodna asocijacija za sportske znanosti i tjelesno vježbanje

NKD – Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007

ZOU – Zakon o udrugama (NN 88/01, 11/02)

URNO – Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08, 7/09)

MFIN – Ministarstvo financija

RNO – Registar neprofitnih organizacija

MZOS – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

FOH – Fiskulturni odbor Hrvatske

FISAH – Fiskulturni savez hrvatske

SOFKH – Savez organizacija za fizičku kulturu Hrvatske

SFKH – Savez za fizičku kulturu Hrvatske

Pravilnik o financiranju – Pravilnik o uvjetima i kriterijima za financiranje programa
sportskih udruga Grada Pule

HRS – Hrvatski rukometni savez

HNS – Hrvatski nogometni savez

ISSP – *International Society of Sport Psychology*

WHO – *World Health Organisation*

SPSS – Programski paket namijenjen statističkoj analizi podataka

N – Broj opažanja u istraživanju

RU – Registar udruga

RSD – Registar sportskih djelatnosti

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKO I POJMOVNO ODREĐENJE SPORTA	3
2.1. Višestruka funkcija i značaj sporta	4
2.1.1. <i>Odgojno-obrazovna vrijednost</i>	4
2.1.2. <i>Zdravstvena vrijednost</i>	6
2.1.3. <i>Promicanje volonterskog rada</i>	7
2.1.4. <i>Ekonomska i marketinška vrijednost</i>	8
2.2. Zakonodavstvo RH na području sporta	8
2.3. Organizacija sustava sporta u RH	9
2.3.1. <i>Savez sportova Grada Pule</i>	11
2.3.2. <i>Uloga jedinice lokalne samouprave u razvoju sporta</i>	12
3. ISTRAŽIVANJE: ANALIZA SPORTSKE AKTIVNOSTI	16
3.1. Koncept istraživanja	17
3.1.1. <i>Uzorak</i>	17
3.1.2. <i>Ciljevi i ograničenja</i>	18
3.2. Analiza i interpretacija	19
3.2.1. <i>Opća obilježja uzorka</i>	20
3.2.2. <i>Sportaši u pulskim klubovima</i>	22
3.2.3. <i>Kategorizirani sportaši prema HOO-u</i>	24
3.2.4. <i>Sportaši prema uzrasnim selekcijama</i>	24
3.2.5. <i>Sportaši prema skupini sportova</i>	25
3.2.6. <i>Najzastupljeniji sportovi i broj sportaša</i>	27
3.2.7. <i>Pregled najznačajnijih rezultata i spoznaja</i>	29
4. ZAKLJUČAK	31
5. LITERATURA	32
6. POPIS TABLICA I GRAFIKONA	36
7. KONTAKT PODACI AUTORA	37

1. UVOD

S obzirom na pozornost i značaj koju sport¹ privlači u posljednje vrijeme, sve se više javlja potreba za sustavno i kvalitetno uređenje jednog tako kompleksnog područja, kao što je to područje sporta. Danas je gotovo nemoguće zamisliti podizanje kvalitete rada u sportu i/ili uspješan nastavak ostvarivanja zapaženih sportskih uspjeha bez kvalitetnih rješenja poput strategija, programa ili smjernica budućeg razvoja na području sporta. Upravo se takve odluke moraju donositi na temelju preliminarnih analiza, razvojnih i znanstveno-istraživačkih radova i projekata koji su u konačnici praktično i primjenjivi. Dakle, "opsežniji znanstveno-istraživački rad i njegova primjena u svakodnevnoj praksi predstavljaju jedan od važnijih čimbenika daljnjeg razvoja i afirmacije hrvatskog sporta, a svakako je potrebno omogućiti da rezultati znanstvenih istraživanja dopru do što širega kruga korisnika te uspostaviti učinkovit informacijski sustav sporta kojim će se stvoriti baza podataka o hrvatskim sportašima" (Milanović et al., ur., 2011:113), a posebice sportašima mlađih uzrasnih kategorija.

Kada se govori o znanstveno-istraživačkom radu na području sporta najčešće se misli na "spoznaje i elaborate sa područja kineziologije² i različitih pojava s područja sporta koje su njezin znanstveni interes poput selekcije potencijalnih vrhunskih sportaša, utvrđivanja njihovih karakteristika, određivanja karakteristika sportskih aktivnosti, utvrđivanja povoljnih metoda vježbanja i poučavanja te definiranja i uporabe optimalnih programa za razvoj treniranosti i sportske forme" (Milanović et al., ur., 2011:106).

Analiza sportske aktivnosti mladih u gradu Puli (u daljnjem tekstu Izvješće) ne predstavlja strategiju, program ni smjernice budućeg razvoja područja sporta. Također, potrebno je napomenuti kako fokus ovog rada nije istraživanje područja kineziologije ili nekog drugog njezinog znanstvenog pravca već je na temelju primarnog istraživanja učinjena objedinjena statistička obrada podataka kako bi se odgovorilo na pitanje o

1 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o športu stupio je na snagu 3. kolovoza 2012. (NN 86/12 od 27. srpnja 2012.). Sukladno članku 1., naziv Zakona mijenja se i glasi: "Zakon o sportu", a u cijelom tekstu Zakona riječi "šport" i sve njegove izvedenice zamjenjuju se riječju "sport" i njegovim izvedenicama u odgovarajućem padežu i rodu.

2 Kineziologija ili znanost o kretanju danas se definira kao empirijsko opće znanstveno polje u kojemu dominira, prije svega, eksperimentalni pristup u sveobuhvatnim istraživanjima principa i zakonitosti ljudskoga pokreta ili tjelesne aktivnosti i vježbanja (Milanović et al., ur., 2011:106).

broju mladih koji se aktivno bavi sportom, uzrasnom kao i spolnom nesrazmjeru u sportu, zastupljenosti i masovnosti pojedinih grana sporta na području Pule. Drugim riječima, cilj je ovog Izvješća stvoriti uvid u sportske aktivnosti lokalnog stanovništva, što u budućnosti može koristiti prilikom donošenja odluka od važnosti za razvoj lokalnog sporta.

Osim uvoda, zaključka, popisa tablica i grafikona te literature, Izvješće se može podijeliti u dva temeljna poglavlja. Prvi dio "Teorijsko i pojmovno određenje sporta" i pripadajuća podpoglavljja obrađuju teorijski okvir sporta, što uključuje etimološki razvoj pojma i same definicije, pojašnjenje važnosti sporta, organizaciju sustava sporta (na nacionalnoj i lokalnoj razini) kao i zakonodavstvo koje ga uređuje. Drugo poglavlje obuhvaća istraživački dio Izvješća unutar kojega je koncizno pojašnjen koncept samoga istraživanja (uzorak, ciljevi, ograničenja) kao i analiza te sinteza rezultata.

Za kraj, valja istaknuti kako je Pula grad sa bogatom sportskom tradicijom³ i mnoštvom sportskih uspjeha, što predstavlja imperativ i odgovornost u daljnjem razvijanju, planiranju i upravljanju područjem sporta. Usporedno sa svjetskim trendom popularizacije sporta, i u gradu Puli sport je zauzeo svoje značajno mjesto, što se prepoznaje i po samoj misiji i viziji⁴ djelovanja.

Izrazi koji se koriste u ovome Izvješću, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškome ili ženskome rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

³ Pula obiluje zvučnim sportskim imenima, a možda jedan od najznačajnijih bio je pokojni Mate Parlov (boksac). Mate Parlov jedan je od najvećih sportaša na svijetu. Višestruki prvak Jugoslavije i Balkana, dvostruki dobitnik prestižne Zlatne rukavice, dvostruki europski, a potom i svjetski amaterski prvak u Havani (1974), olimpijski pobjednik u Münchenu (1972), te europski (1976) i svjetski (1978) profesionalni prvak u poluteškoj kategoriji (Rojnić, 2013:8). Uz njega, mogu se izdvojiti još neka imena koja su obilježila povijest pulskog sporta poput Pere Tadića (boksac), Ivice Karasija (atletičar), Vlade Nekora (veslač), Rinalda Drosine (nogometaš) i nekih mladih poput Stipe Drviša (boksac), Damira Burića (vaterpolist) i mnogih drugih.

⁴ Dio misije i vizije djelovanja koji se odnosi na sport glasi: "... da Pula postane grad sporta s uređenim i opremljenim sportskim objektima, kvalitetnom organizacijom amaterskog sporta, povratkom masovnom bavljenju mladih sportom u školama i školskim natjecanjima, brigom za bavljenje sportom radno sposobnog stanovništva, umirovljenika, invalida i hendikepiranih osoba,..." (Strategija razvoja grada Pule, 2010:43).

2. TEORIJSKO I POJMOVNO ODREĐENJE SPORTA

Sportske se aktivnosti u raznim oblicima prakticiraju još od daleke povijesti, a "budući da je povijest sporta dio opće povijesti, moguće je pretpostaviti da je sport od svojih prvih pojavnih oblika do danas star gotovo koliko i čovječanstvo" (Bartoluci i Škorić, 2009:11). U današnje vrijeme sport implicira niz aktivnosti, ponašanja i drugih čimbenika na temelju kojih se o sportu može govoriti s različitih aspekata promatranja, što ukazuje na njegovu višeznačnost i raznolikost. "Jedni će isticati nasilje koje se u sportu pojavljuje, drugi aspekte stvaralaštva, neki će stalno govoriti o strašnim manifestacijama i želji za pobjedom, a drugi o etičkim idealima koje sport ostvaruje. S druge strane, ljutiti će kritizirati nepotrebnosti kojih je pun profesionalni sport, dok će radosni hvaliti bogatu praksu ljudske brige i suradnje koje sport nudi i sl." (Temkov, 2009:438).

Etimološki⁵, korijen riječi "sport" potječe od stare francuske riječi "*desport*", što je značilo zabaviti se, razonoditi i provoditi (Tomc, 2008). Riječ je prihvaćena i u Velikoj Britaniji gdje zadržava svoje prvobitno značenje preko riječi "*disport*" sa značenjem veseliti se i/ili zabaviti, a svoj današnji općeprihvaćeni oblik "sport", koji označava zabavu, igru, šalu ili rekreaciju, poprimila je tek u 16. stoljeću (Novak, 2006).

S obzirom na složenost pojma, mnogi stručnjaci, autori i institucije pridonijeli su razvoju i oblikovanju same definicije sporta. Jednu od prvih definicija (suvremenog) sporta koju je odredila Međunarodna asocijacija za sportske znanosti i tjelesno vježbanje (u daljnjem tekstu ICSSPE) još daleke 1968. godine određuje sport kao "svaku tjelesnu aktivnost, koja ima značaj igre i opseg mogućnosti natjecanja sa samim sobom ili s drugima. Ako je natjecanje s drugima, ono treba biti u viteškom duhu. Nema sporta bez *fair playa*" (Bartoluci i Škorić, 2009:15). S druge strane, Suits u svojem eseju "*The Elements of Sport*" iz 1973. godine tvrdi kako je sport u biti igra sa četiri temeljna obilježja. Prvo obilježje karakterizira sport kao igru u kojoj dominiraju vještine, a ne sreća. Drugo obilježje, koje uvelike određuje razliku između sporta i ostalih aktivnosti,

⁵ Etimologija (grč. etymologia) znanost koja istražuje podrijetlo, korijen i osnovna značenja riječi; znanost o tvorbi riječi, iz Anić, Š., Klaić, N., Domović, Ž. (2002): Rječnik stranih riječi – Tuđice, posuđenice, izrazi, kratice i fraze, Sani-plus, Zagreb, str. 409.

pretpostavlja da praktcirana vještina mora biti fizičke prirode.⁶ Uz to, sport mora imati široku sljedbenost (treće obilježje) kako bi postigao određenu razinu stabilnosti, što ujedno predstavlja i posljednje četvrto obilježje (Regonini, 2011). Prema Vijeću Europe i Europskoj sportskoj povelji⁷ (1992) sportom se smatra "svaki oblik fizičke aktivnosti koji, kroz povremeno ili organizirano sudjelovanje, ima za cilj izražavanje i poboljšanje fizičke spremnosti i mentalnog zdravlja, formira društvene odnose ili rezultira sportskim rezultatima u natjecanjima na svim razinama" (Bartoluci i Škorić, 2009:15). "Tradicionalno razumijevanje sporta predstavlja sport kao natjecateljsku aktivnost kojoj je cilj ostvarivanje sportskoga rezultata" (NVS, 2011:10), a jednu od najprihvatljivijih definicija suvremenog sporta iznio je francuski sociolog G. Magnane, prema kojemu je "sport aktivnost u slobodno vrijeme, čija je dominantna fizičko jačanje igrom i radom istovremeno, a odvija se kroz natjecanja, obuhvaćena pravilima i specifičnim institucijama s mogućnošću preobrazbe u profesionalnu aktivnost" (Bartoluci i Škorić, 2009:16).

U konačnici, sport nije nova pojava u ljudskoj povijesti, ali je postao vrlo važan fenomen. "Ono je prije svega manifestacija duha, ljudskih razumijevanja, vizija, želja i akata" (Temkov, 2009:440), a "u suvremenome društvu općenito je prihvaćeno mišljenje da sport uči vrijednostima i sadržaju tih vrijednosti" (Brkljačić, 2007:232). Radi boljeg razumijevanja sustava sporta potrebno je utvrditi njegovu važnost, ustroj (na lokalnoj i državnoj razini), zakonodavstvo i financiranje.

2.1. Višestruka funkcija i značaj sporta

Sukladno prethodno napisanom, pojam sporta u današnje vrijeme nije nimalo jednostavno opisati, ali sportu svakako pripada vrlo važna odgojno-obrazovna, socijalna, zdravstvena, gospodarska i promidžbena važnost i uloga. Stoga, u nastavku slijedi kratak osvrt na spomenute vrijednosti i funkcije sporta prema pojedinim ulogama.

2.1.1. Odgojno-obrazovna vrijednost

Važnost bavljenja tjelesnom aktivnošću i sportom općenito jest višestruka, a obrazovna i odgojna uloga sporta jedno je od njegovih temeljnih načela. U današnjim

⁶ Sukladno Suitsu šah i bridž nisu sportovi jer ne zahtijevaju fizičke vještine, iz Regonini, S. (2011): Towards a Definition of Sport, Philosophy of Sport. Dostupno na: http://www.academia.edu/3274587/Towards_a_Definition_of_Sport na dan 04. kolovoza 2013.

⁷ Engl. The European Sports Charter

uvjetima društvene i moralne krize naglašavanje obrazovne i odgojne uloge (vrijednosti) sporta u životima djece i mladeži osobito je važno, što je i naglašeno u Olimpijskoj povelji (u daljnjem tekstu OP), temeljnom dokumentu svjetskoga sporta (Milanović et. all, ur., 2011).

Prema podacima iz istraživanja o tjelesnoj aktivnosti djece u prvom razredu osnovne škole 61,3% dječaka i 57,4% djevojčica vozilo je bicikl (više od 30 min) jednom ili manje u posljednjih tjedan dana, a samo 19,1% dječaka i 28,9% djevojčica je šetalo i trčalo (dulje od 30 min) jednom ili manje u posljednjih tjedan dana, što ukazuje na nedostatnu tjelesnu aktivnost djece te potrebu za organiziranim oblicima tjelesne aktivnosti (Škes i Puljak, 2011). Uz to, istraživanje o odgojnim aspektima sporta (Đonlić i dr., 2005:197-204), u kojem je sudjelovalo 274 učenika s područja Rijeke, pokazalo je kako su uspješni sportaši značajno višeg samopoštovanja od neuspješnih sportaša i nesportaša, a procjene osobne socijalne kompetentnosti također su značajno više kod uspješnih sportaša u odnosu na neuspješne sportaše i nesportaše. Dakle, rezultati ovog istraživanja potvrđuju pozitivnu povezanost između uspješnog bavljenja sportom i pozitivnih aspekata slike o sebi te značajno manje zastupljenih problema u ponašanju. Uspješno bavljenje sportom snažan je čimbenik razvoja samopoštovanja i percipirane kompetentnosti, što je u skladu sa nalazima Weiss i Duncana (1992) čije je istraživanje pokazalo da djevojčice i dječaci koji se smatraju uspješnim u sportu percipiraju sebe dobro prihvaćenim među vršnjacima. Također, bavljenje sportom i redovito vježbanje pozitivno utječu na rad mozga i bolje učenje, kao što to pokazuje engleska studija Sveučilišta Strathclydea i Dundeaa u koju je bilo uključeno 5.000 engleskih školaraca, a utvrđeno je kako se uspjeh kod dječaka popravlja sa svakih dodatnih 17 minuta vježbe, te kod djevojčica već nakon 12 dodatnih minuta tjelesne aktivnosti (Martinović Bratonja, 2013:3).

Baveći se sportom djeca i mladi razvijaju svoju osobnost preuzimajući pozitivan sustav vrijednosti uz istovremeno stvaranje barijere naspram raznim ovisnostima i lošim navikama (droga, alkohol, cigarete) koje ih okružuju u adolescentnoj dobi. "Na taj način mladi su u mogućnosti uključiti se u pozitivne odnose s odraslim osobama i naučiti se sigurno kretati između dobra i zla, što pomaže u izgradnji njihova karaktera i osobnosti" (Maddox, ur., 2012:9). Nadalje, postoji niz iskustvenih dokaza da sport može igrati značajnu ulogu u suzbijanju društveno neprihvatljivoga oblika ponašanja jer mladima predstavlja izazov i avanturu (Milanović et. all, ur., 2011).

2.1.2. Zdravstvena vrijednost

Prema Bungiću i Bariću (2009:68) "pojam tjelesnog vježbanja nalazi se unutar jednog šireg konteksta, kojem pripada i pojam sporta, a to je pojam tjelesne aktivnosti. Pod pojmom tjelesne aktivnosti obično se podrazumijeva nekakav oblik rekreativne ili organizirane tjelesne aktivnosti koja se uglavnom provodi u okvirima nekog programa i pod stručnim vodstvom, a s ciljem unaprjeđenja zdravlja, tjelesnog statusa i općenito dobrobiti za pojedinca." "U zdravstvenom smislu sport značajno poboljšava fiziološke karakteristike pojedinca" (Brkljačić, 2007:231) jer "utječe na poželjan psihosomatski razvoj djece i mladih te na unaprjeđenje i očuvanje njihova zdravlja, a kako bi se osigurala i podigla kvaliteta života kao temelj mentalnoga i tjelesnoga zdravlja i u odrasloj dobi, bavljenje sportskim aktivnostima, osobito u djece i mladih, igra ključnu ulogu (Milanović et. al., ur., 2011:16).

Pod aspektom psihološke stabilnosti i zdravlja "organizirana sportska aktivnost reducira i anksioznost i depresiju, a nalazi također pokazuju kako je bavljenje sportom značajan prediktor u prevenciji ovisnosti" (Bungić i Barić, 2009:68). Prethodno razmišljanje potvrđuje i stajalište Međunarodne udruge sportske psihologije (ISSP) koja je na osnovi pregleda literature o odnosu tjelesnog vježbanja i psihološke prednosti donijela 6 važnih stavova koji tjelesno vježbanje povezuju sa smanjenjem anksioznosti, razinom blage do umjerene depresije, neurotičnosti, smanjenjem različitih pokazatelja stresa, te korisnost tjelesnog vježbanja na emocionalni učinak kod oba spola u svim godišnjim dobima" (Đonlić i dr., 2011:271). Uz to, "sport pomaže jer osigurava fizičku stabilnost i ravnotežu organizma, bolje disanje i koordinaciju pokreta, potiče natjecateljski duh, promiče suradnju, kao sistem vježbanja i natjecanja, ali i kao osjećaj partnerstva sa svima koji sudjeluju i s kojima se susrećemo u sportu" (Temkov, 2009:439).

"Redovita tjelesna aktivnost može poboljšati zdravlje smanjenjem rizika razvoja koronarne bolesti srca (KBS), smanjenjem rizika moždanog udara, smanjenjem rizika razvoja povišenog krvnog tlaka, smanjenjem rizika razvoja dijabetesa neovisnog o inzulinu (NIDDM-tip 2), pomaganjem u postizanju i održanju zdrave tjelesne težine i

mnogih drugih bolesti, pomaganjem u izgradnji i održanju zdravih kostiju, mišića i zglobova i mnogim drugim pozitivnim djelovanjem" (Bungić i Barić, 2009:67)⁸.

U konačnici "ono sudjeluje u oblikovanju osobnosti, pridonosi stvaranju ravnoteže između rada i slobodnog vremena, jača zdravlje i potiče kreativnost pojedinaca, a poštujući pravila i korektan odnos svih sudionika u sportu, stvara se međusobno poštovanje i pravilan odnos između pojedinaca i skupine" (Selhanović, 2007:97). Na osnovu svega navedenog, te mnogobrojnih postojećih istraživanja može se pretpostaviti i tvrditi postojanje pozitivne zdravstvene funkcije sporta.

2.1.3. Promicanje volonterskog rada

Osobitu društvenu vrijednost sport ima u promoviranju dobrovoljnosti, odnosno volonterskoga rada u sportu. Prema Temeljnim načelima i smjernicama razvoja sporta u Republici Hrvatskoj (2011) volonterskim radom u sportu razvija se i jača socijalna kohezija i uključenost građana, afirmira se lokalna demokracija i aktivno građanstvo. O važnosti volonterskog rada u sportu potkrijepljuju dokumenti i napor EU da istakne i promiče takvu vrstu rada na području sporta. U deklaraciji iz Nice (2000) Europska komisija pozvala je zemlje članice da potiču volonterski rad u sportu mjerama pružanja odgovarajuće zaštite i priznavanja ekonomskih i socijalnih uloga volontera, a 2003. godine ministri zemalja Europske unije zaduženi za pitanja sporta donijeli su "Aarhusku deklaraciju o volonterskom radu u sportu"⁹ u kojoj su istaknuli znatan doprinos volonterskoga rada u sportu i njegovu ekonomsku vrijednost (Milanović et. all, ur., 2011). Prema Sažetku studije o volontiranju u EU¹⁰ vidljivo je kako u EU ne postoji sustavan i strukturirani pristup volonterstvu, a osim toga, niti jedno istraživanje nije nikada obuhvatilo cijeli spektar volonterstva u sportu u svih dvadeset i sedam zemalja članica. Nadalje, volonteri u sportu predstavljaju značajan udio odraslog stanovništva u Finskoj (16%), Irskoj (15%), Nizozemskoj (12-14%), Danskoj (11%), Njemačkoj (10.9%) i Malti (9.2%), a nasuprot tome, u Estoniji (1.1%), Grčkoj (0.5%), Litvi (0.1%),

⁸ Prema istraživanjima mjesečnika Zdrav život i PLIVA zdravlje internetskog portala (siječanj 2009.), u Hrvatskoj je porastao indeks tjelesne mase, što znači da ima 10,9% pretilih te 27,2% osoba s povećanom tjelesnom masom. Prema podacima Hrvatskog društva za debljinu (ožujak, 2010.) broj ljudi s prekomjernom težinom porastao je u posljednje 4 godine za 50% kod muškaraca i 20% kod žena. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) procjenjuje se da tjelesna neaktivnost uzrokuje u zemljama članicama Europske regije godišnje oko 600.000 smrti (oko 6 % ukupne smrtnosti), a debljina i prekomjerna tjelesna težina još preko milijun smrti (Đonlić i dr., 2011:269-270).

⁹ Engl. The Aarhus Declaration on Voluntary Work in Sport

¹⁰ Dostupno na: <http://www.uzuvrh.hr/stranica.aspx?pageID=181> na dan 08. listopada 2013.

Latviji i Rumunjskoj (manje od 0.1%) volontiranje u sportu ne doima se toliko uobičajeno. No općenito, u posljednjih deset godina postoji opća tendencija povećavanja broja volontera koji djeluju u EU.

2.1.4. Ekonomska i marketinška vrijednost

S ekonomskog i promidžbenog aspekta sport uistinu može pridonijeti pozicioniranju i prepoznavanju države u međunarodnim okvirima. Stoga, postoji potreba da se sport postavi kao jedan od prioriteta u stvaranju međunarodnoga imidža jedne zemlje (Milanović et. all, ur., 2011). Prema Novaku (2006) između ekonomije i sporta stvorena je postojana povratna sprega, a razvoj jedne, bitno, izravno i neizravno, utječe na razvoj druge i obrnuto. Tako čvrsta veza tih dviju društvenih djelatnosti može se objasniti pojašnjenjem nekoliko trendova koji su sport u konačnici i učinili tako popularnim. Prvi od trendova jest svakako opći trend globalizacije i informatizacije u posljednjih dvadesetak godina koji uz sebe povlači trend povezivanja medija. Uz to, sve veće privlačenje većih masa ljudi u području sporta, što izravno što neizravno, snažnije je povezalo sport i gospodarstvo kroz razvoj sportske industrije, otvaranje novih radnih mjesta¹¹, stvaranja novih načina promocije ali i korištenje imidža vrhunskih sportaša u promotivne svrhe¹². Na kraju, moguće je zaključiti da je područje sporta postalo vrlo važan segment u životu pojedinaca, te ima nezamislivo velik utjecaj na čovjekovu svakodnevicu i djelovanje. Može se reći kako "današnja ekonomija i područje sporta žive u obliku simbioze, te itekako ovise jedan o drugome, budući da sport generira brojne ekonomske učinke koji mogu znatno doprinijeti razvoju sporta, ali i gospodarskom razvoju u cjelini" (Bartoluci i Škorić, 2009:51).

2.2. Zakonodavstvo RH na području sporta

Radi lakšeg raumijevanja i snalaženja unutar sustava sporta općenito, potrebno je obrazložiti zakonodavstvo i kasnije organizaciju sustava sporta u RH. Proces ustrojavanja i reguliranja pravnih odnosa u sportu slijedio je primjer Velike Britanije i

11 Studija predstavljena za vrijeme austrijskog predsjedavanja Europskom unijom 2006. godine govori o tome da je sport 2004. u širem smislu stvorio dodatnu vrijednost od 407 milijardi eura, što je činilo 3,7% BDP-a Europske unije te je stvorio radna mjesta za 15 milijuna ljudi ili 5,4% radne snage (Milanović, ur., et al., 2011:36).

12 Sport u RH generira visoke ekonomske učinke u nekim djelatnostima, kao npr. u proizvodnji i trgovini sportske opreme i rekvizita. Oni se procjenjuju na 400 milijuna dolara godišnje. Utjecaj sporta na razvoj hrvatskog gospodarstva nije moguće egzaktno utvrditi jer ne postoje pouzdani statistički pokazatelji. Iz Bartoluci i Škorić, 2009:50-51.

drugih europskih zemalja. "Potreba za zakonskim reguliranjem ustroja i djelovanja sportskih klubova i saveza javlja se s porastom društvene i ekonomske važnosti sporta u razdoblju socijalističke Jugoslavije 1970-ih godina kada su se donijeli prvi zakoni koji su regulirali pitanja djelovanja i organiziranja na području sporta¹³" (Milanović et. all, ur., 2011:54). Danas u RH sport je reguliran Zakonom o sportu kao posebnim zakonom, Zakonom o udrugama, Zakonom o ustanovama i drugim relevantnim zakonima. Zakonom o sportu (članak 1.) uređuje se sustav sporta i sportske djelatnosti, stručni poslovi u sportu, sportska natjecanja, financiranje sporta, nadzor i ostala pitanja od značaja za sport. Zakon o sportu u samostalnoj RH prvi put je donesen 1990. godine, a značajnije izmjene prošao je 1995. i 2006. godine, kada se uredilo odnose u sportovima kojima se bave djeca i mladež, studenti, osobe s invaliditetom, zatim prava sportaša, sportske građevine i stručne poslove u sportu, te je uvedeno Nacionalno vijeće za sport koje se trebalo baviti strategijom razvoja hrvatskog sporta¹⁴. Ulaskom u EU od 01. srpnja 2013. godine svi su se zakoni i ostali propisi uskladili sa zakonima, propisima, smjernicama te pravnom stečevinom EU što se odnosi i na područje sporta. Naime, u posljednjim izmjenama i dopunama ZOS-a (NN 94/13) najvažnije je istaknuti promjenu financiranja profesionalnog sporta od strane Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba, koje ako ima učinak na trgovinu između Republike Hrvatske i drugih država članica Europske unije, moguće je samo ukoliko je sukladno propisima o državnim potporama¹⁵.

2.3. Organizacija sustava sporta u RH

Ustroj ili organizacija sustava sporta još je jedan važan čimbenik koji igra značajnu ulogu u razvoju sporta i sportske djelatnosti, te ga je potrebno utvrditi i razjasniti prije nego se krene u dublju analizu stanja sportske aktivnosti. Sportom na svjetskoj razini upravljaju međunarodne sportske federacije za svaki sport zasebno. Od 2007. godine Europska komisija (u daljnjem tekstu EK) je usvojila *Bijelu knjigu o sportu*,

13 To su bili Zakon o fizičkoj kulturi i Zakon o samoupravnim interesnim zajednicama iz 1974. godine.

14 U ožujku novi Zakon o Športu? (2006). Dostupno na <http://www.index.hr/sport/clanak/u-ozujku-novi-zakon-o-sportu/302088.aspx> na dan 10. kolovoza 2013.

15 Prema čl. 107. Ugovora o funkcioniranju EU, svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje iz državnih sredstava u bilo kojem obliku kojim se narušava ili koji prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama. Budući da su profesionalni klubovi uključeni u tržišne aktivnosti, ne postoji argument zašto bi bili izuzeti od odredaba o državnim potporama (Kuliš i dr., 2012:246)

što je prvi sveobuhvatni dokument EK o sportu, a cilj joj je definirati ulogu sporta u EU, priznajući njegovu važnost za društveni i gospodarski razvoj (Kuliš i Kasalo, 2012:34). S druge strane, "ustroj sporta u zemljama EU na nacionalnim se razinama razlikuje od zemlje do zemlje, a iako je u svim zemljama EU sport ustrojen prema tzv. piramidalnome modelu, postoje određene nacionalne specifičnosti" (Kuliš i Kasalo, 2012:31).

Sukladno istraživanju Instituta za javne financije o financiranju sporta u RH (2012) temeljnu ustrojstvenu jedinicu hrvatskog sporta čini sportski klub. Udruženi u lokalne i/ili nacionalne strukovne sportske saveze, kao i u lokalne sportske zajednice, ti klubovi predstavljaju temelj piramide sustava sporta utemeljenu na slobodi udruživanja (udruge građana – nevladin sektor). S druge strane, sukladno ZOS-u (članak 49.), Hrvatski olimpijski odbor (u daljnjem tekstu HOO) je najviša nevladina nacionalna sportska udruga i samim time predstavlja vrh piramidalnog modela ustroja sporta u RH. HOO djeluje kao nacionalni olimpijski odbor, savez nacionalnih sportskih saveza te savez županijskih sportskih zajednica. On je u svome djelovanju samostalan i stvara uvjete za nesmetan razvoj sporta i olimpijskog pokreta. Dakle, sportsku djelatnost provode sportski klubovi i savezi različitih razina, sportske zajednice i Hrvatski olimpijski odbor kao krovno tijelo, a uz navedene institucije važnu ulogu u ustroju sporta na državnoj razini ima Nacionalno vijeće za sport¹⁶ pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, kao najviše stručno tijelo koje se brine za razvoj i kvalitetu sporta u Republici Hrvatskoj te predstavlja upravno sportsko tijelo.

Sportski klubovi, osim što predstavljaju temelj piramidalnog modela sporta u RH, prvenstveno djeluju i promoviraju sport na lokalnoj razini. U tom smislu, logično je razmišljati kako se osnovni uvjeti za razvoj i provođenje sportskih aktivnosti stvaraju upravo u lokalnim sredinama. Osim razvoja uvjeta za bavljenje sportom, većina programa namjenjena djeci i mladeži ostvaruje se isto tako na lokalnim razinama¹⁷ (od 2008. do 2011. prosječno je 64,6% sredstava gradova za javne potrebe u sportu utrošeno za sportske aktivnosti djece i mladih (Kuliš i dr., 2012:239)), što daje zaključiti kako je organizacija sporta na lokalnoj razini od posebnog značaja za razvoj sporta općenito. Upravo zbog raznolikosti sportskih aktivnosti i velikog broja sportskih klubova koji mogu djelovati na jednome lokalitetu, postoji potreba za unificiranjem i spajanjem

¹⁶ Zakon o sportu (NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13), članak 4.

¹⁷ Prijedlog strategije razvoja hrvatskog sporta (2000) (vidi poglavlje Literatura)

potreba područja sporta, a jedan od načina za umrežavanje jest svakako osnivanje sportskih zajednica.

2.3.1. Savez sportova Grada Pule

Radi ostvarivanja zajedničkih interesa u sportu, na području jedinice lokalne i područne samouprave ZOS (članak 48.) predviđa mogućnost osnivanja sportskih zajednica. Drugim riječima, sportska zajednica predstavlja savez sportskih klubova (udruga) i drugih pravnih osoba iz sustava sporta, a neki od temeljnih ciljeva su joj usklađivanje djelatnosti članova, promicanje sporta, osobito sporta djece i mladeži kao i objedinjavanje i predlaganje programa javnih potreba u sportu na području djelovanja. U konačnici, lokalne sportske zajednice susreću se sa svim sadržajima sporta koji su u pravilu obuhvaćeni programom javnih potreba u sportu.

Na primjeru Pule lokalnu sportsku zajednicu predstavlja Savez sportova Grada Pule (u daljnjem tekstu SSGP), a sukladno odredbama ZOS-a SSGP skrbi o razvitku i promicanju sporta na području grada Pule, poticanju vrhunskog sportskog stvaralaštva i stvaranju uvjeta za postizanje vrhunskih sportskih dometa, razvitku sportskih aktivnosti djece i mladeži, sportsko-rekreacijskih aktivnosti građana i osoba s invaliditetom, promicanju odgojnih funkcija sporta poput poštene igre (*fair play*), razumijevanja, tolerancije i odgovornosti kroz bavljenje sportom, te predlaže program javnih potreba u sportu i skrbi o njegovom ostvarenju. SSGP pravni je nasljednik Saveza organizacija za fizičku kulturu Pula (SOFK Pula)¹⁸, a osnovan je još daleke 1961. godine. U SSGP-u se samostalno provodi više sportskih sadržaja i aktivnosti koji su od značaja za grad Pulu, a najvažnije su: Dječji ljetni kamp na Fratarskom otoku, Olimpijski festival dječjih vrtića, Sportske aktivnosti osnovnih i srednjih škola Grada Pule, škola skijanja za školsku populaciju i dr.

Kako još uvijek ne postoje zajedničke smjernice o kriterijima na temelju kojih bi se pojedinim sportskim granama, odnosno sportskim udrugama (klubovima) dodjeljivala sredstva, te kriterije donosi svaki grad, općina, županija ili lokalne sportske zajednice (ukoliko postoje) individualno. S obzirom na to, svake godine stručna služba SSGP-a na temelju kriterija iz vlastitog Pravilnika o uvjetima i kriterijima za financiranje

18 Središnja sportska organizacija u vrijeme socijalističke Jugoslavije bila je Fiskulturni odbor Hrvatske (FOH), utemeljen 1945. godine. Njegovu djelatnost nastavio je Fiskulturni savez Hrvatske (FISAH), a od 1952. godine Savez sportova Hrvatske. Ova organizacija 1961. godine promijenila je naziv u Savez organizacija za fizičku kulturu Hrvatske (SOFKH), a od 1972. u Savez za fizičku kulturu Hrvatske (SFKH). Dostupno u Prijedlogu strategije razvoja hrvatskog sporta, 2000. (vidi poglavlje Literatura).

programa sportskih udruga Grada Pule (u daljnjem tekstu Pravilnik o financiranju) izrađuje konačnu listu sportskih klubova čiji će se programi sufinancirati iz Proračuna, a klubovi se raspoređuju u tri osnovne grupe natjecateljskog sporta. U 2014. godini prvu grupu sportova čini 16 sportskih klubova najviše kvalitete, dok drugu grupu sačinjava 13 sportskih klubova koji se natječu u jedinstvenim drugim ligama na području cijele države i sportski klubovi u sportskim granama: atletika, jedrenje, košarka, nogomet, odbojka, rukomet, veslanje i sportske udruge ženskog sporta, sa ostvarenim natjecanjima na županijskoj i državnoj razini. Posljednja grupa natjecateljskog sporta obuhvaća 39 sportskih klubova koji spadaju u najšire osnove sporta u sustavu natjecanja, a natječu se najmanje u Županijskoj ligi¹⁹. Iz prethodno napisanog vidljivo je kako Grad Pula putem SSGP-a u 2013. godini osigurava novčana sredstva za subvenciju programa 72 sportska kluba uključujući i 4 sportska kluba osoba s invaliditetom, koji na temelju kriterija SSGP-a stječu pravo na sufinanciranje.

2.3.2. Uloga jedinice lokalne samouprave u razvoju sporta

Sport bitno utječe na razvoj pojedine lokacije²⁰. Međutim, vrlo važan čimbenik razvoja sporta jest svakako njegovo financiranje²¹. Hrvatski sport funkcionira i razvija se po konceptu promidžbe nacije i države, a na lokalnim razinama zbog promidžbe grada i regije. Prema Bartoluciu i Škoriću (2009:31) "postoje dva temeljna izvora financiranja sporta: proračunska²² (javna) sredstva i neproračunska (zasebna) sredstva", a važno je spomenuti kako je danas u praksi zaživio mješoviti model financiranja sporta koji uključuje oba prethodno spomenuta načina financiranja, čime se sustav financiranja sporta ne razlikuje bitno od onog u EU. Sukladno Prijedlogu strategije razvoja hrvatskog sporta (2000) i Temeljnim načelima i smjernicama razvoja sporta u Republici Hrvatskoj (2011), promidžbeni model sporta, izravno ili neizravno, i dalje je ostao oslonjen na proračun te stvorio sve veću ovisnost sporta o državnim i osobito lokalnim proračunima

¹⁹ Temeljni kriteriji bodovanja klubova opisani su u Pravilniku o uvjetima i kriterijima za financiranje programa sportskih udruga Grada Pule. Dostupno na: <http://www.savez-sportova-pula.hr/index.php?id=4> (01. listopada 2013.).

²⁰ Vidi podpoglavlje Višestruka važnost sporta

²¹ Sport kao društvena djelatnost velikim je dijelom determinirana sustavom i izdašnošću izvora financiranja. Problem financiranja sporta evidentan je u svim zemljama bez obzira na njihovu razvijenost. Ekonomski siromašnije zemlje, radi vlastite promidžbe, ponekad ulažu veći dio nacionalnog dohotka u sport od razvijenih zemalja (Bartoluci i Škorić, 2009:31).

²² Pod proračunskim sredstvima podrazumijevaju se sredstva državnog proračuna, sredstva lokalnih zajednica te sredstva sportskih fondacija i od igara na sreću (Bartoluci i Škorić, 2009:31)

(4 do 5 puta veća sredstva troše se na lokalnoj nego na državnoj razini²³). Dakle, gledajući s tog aspekta jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu JLS) predstavljaju vrlo važan element za razvoj sporta u lokalnoj sredini. Financiranje iz proračuna optimalno je rješavati putem godišnjih programa javnih potreba, što ih na lokalnim razinama, sukladno ZOS-u²⁴ (članak 76.), pripremaju i provode sportske zajednice²⁵. Drugim riječima, naglasak je na postojanju sinergije i suradnje lokalnih sportskih zajednica i predstavnika lokalnih vlasti kako bi se najlakše osigurala proračunska²⁶ potpora za uravnotežen razvitak sporta na lokalnoj razini.

U nastavku je dan pregled novčanih izdataka prema Planu proračuna Grada Pule za javne potrebe u sportu u razdoblju od 2008. do 2013. godine (Tablica 1.). Iz tablice je vidljivo kako su se kroz godine financijska sredstva za javne potrebe u sportu postepeno povećavala (izuzev 2010. i 2013.) uz prosječni rast od 7% tijekom godina. Također, u tablici je prikazano kako su izdvajanja za sport kroz sve promatrane godine iznosila više od 5% Proračuna ili 452,61 kuna po stanovniku²⁷, što daje zaključiti kako Grad Pula u svojem Proračunu za sport izdvaja iznad prosjeka RH²⁸.

23 Prijedlog razvoja sporta (2000)

24 Normativni okvir organiziranja i financiranja sporta čine i propisi doneseni na temelju Zakona o sportu, ali i niz drugih propisa kojima se na izravan ili neizravan način uređuje financiranje sporta, iz Kuliš, D., Kasalo, Lendić, V. et. al. (2012): Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj Uniji (vidi poglavlje Literatura).

25 Prijedlog razvoja sporta (2000) (vidi poglavlje Literatura)

26 Računovodstvo proračuna i proračunskih korisnika primjenjuje se na organizacije koje se izravno financiraju iz državnog odnosno lokalnih proračuna (Vinković Kravaica et al., 2007:63), a uređeno je nizom propisa od kojih su najbitniji Zakon o proračunu, Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu te Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (Bajo et al., 2011).

27 Najveći broj gradova za sport i rekreaciju izdvaja u prosjeku 100 – 500 kuna po stanovniku u godini, a Grad Zagreb u prosjeku izdvaja 378 kuna po stanovniku (Kuliš i dr., 2012:226).

28 U 2008. godini sve su lokalne vlasti u RH (gradovi, općine i županije) izdvojile godišnje za potrebe rekreacije i sporta oko 1,1 milijardu kuna. Ova izdvajanja u apsolutnim iznosima bilježe lagani rast od 2001. godine i to u prosjeku za 14% godišnje, a iako postoje razlike između pojedinih lokalnih sredina, uobičajeno se radi o izdvajanjima između 4 i 5% lokalnih proračuna (Milanović, ur., et al., 2011:37).

Tablica 1. Analiza financijskih sredstava za sport
Grada Pule kroz godine

GODINA	PRORAČUN	IZNOS	POSTOTAK	INDEKS ²⁹
2008.	350.893.030,00	18.949.000,00	5,40	
2009.	378.420.412,00	22.778.200,00	6,02	120,21
2010.	364.290.685,00	22.442.000,00	6,16	98,52
2011.	303.284.000,00	26.153.200,00	8,62	116,54
2012.	330.328.536,00	27.571.000,00	8,35	105,42
2013.	356.398.799,00	26.007.200,00	7,30	94,33

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iz Plana proračuna dostupnih u službenim novinama Grada Pule za promatrane godine. Dostupno na: www.pula.hr na dan 08. kolovoza 2013.

Napomene (odnosi se na Tablicu 1. i Grafikon 1.):

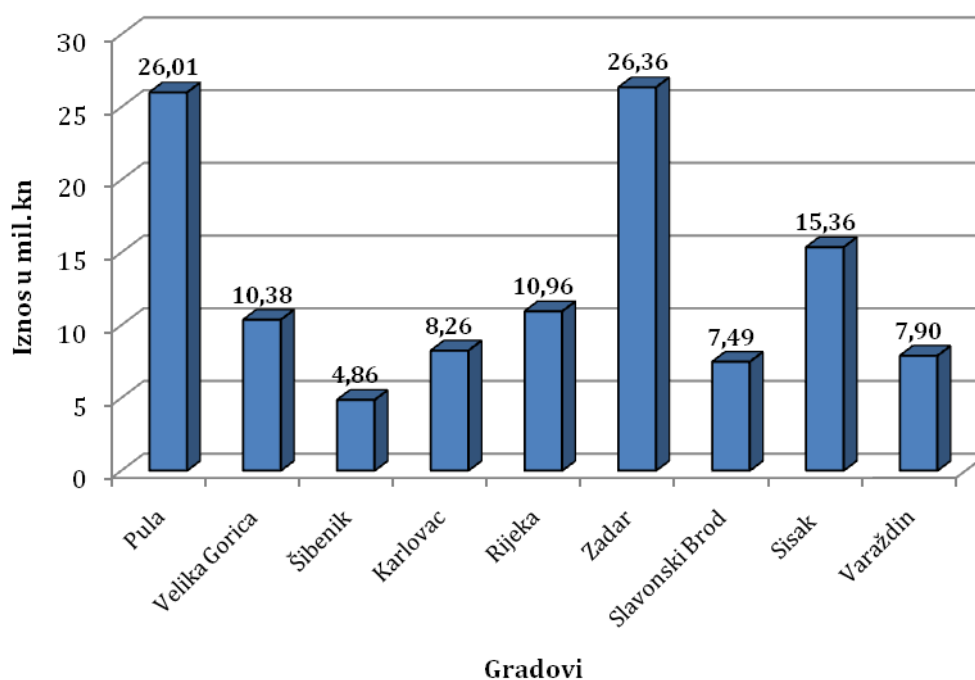
- Ukoliko se unutar pojedine promatrane godine rebalansom mijenjao Plan proračuna u analizu su uključene posljednje izmjene.
- Udio izdvajanja za sport ne odnosi se isključivo na financiranje sportskih aktivnosti djece i mladeži već na cjelokupni izdatak javnih potreba u sportu za promatranu godinu.

Kako bi se stekao dojam visine ulaganja u sport u Gradu Puli u Grafikonu 1. predstavljen je usporedni prikaz izdvajanja za javne potrebe u sportu izabranih gradova u RH. Iz grafikona je vidljivo kako je Grad Pula u 2013. godini za javne potrebe u sportu predvidio nešto više od 26 mil. kuna, što predstavlja 7,30% rashoda Proračuna. Kao što je vidljivo iz grafikona, Grad Zadar je jedini grad koji izdvaja nešto više od Pule za javne potrebe u sportu u 2013. godini i to 351.800,00 kn ili 1,35% više sredstava. U usporedbu su uzimani gradovi slične veličine (prema broju stanovnika s Popisa stanovništva iz 2011. godine) i Grad Rijeka kao najveći i najrazvijeniji grad susjedne županije.

²⁹ Verižni indeksi pokazuju relativne promjene (u %) pojave u tekućem razdoblju u odnosu na prethodno razdoblje, odnosno pokazuju za koliko % se vrijednost pojave u jednom razdoblju promijenila u odnosu na prethodno razdoblje (Biljan-August, 2009:101)

Grafikon 1. Usporedba izdvajanja za sport između navedenih gradova prema usvojenom Planu proračuna za 2013. godinu

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iz Plana proračuna dostupnih na službenim web stranicama promatranih gradova na dan 13. kolovoza 2013.

Na kraju valja zaključiti kako JLS-ovi u ovako definiranom sustavu sporta imaju veliku važnost u njegovu promicanju i razvoju (ponajviše financijsku ulogu). Stoga, potrebno je uspostaviti kvalitetnu suradnju između predstavnika lokalne vlasti i sportskih zajednica na području JLS-a kako bi se što je bolje i detaljnije definirale javne potrebe u sportu i na taj način usmjerio razvitak sporta u željenome smjeru, čime bi se omogućila veća uključenost djece u svim sportskim programima i programima za slobodno vrijeme mladih. Iako se financiranje sporskih aktivnosti djece i mladeži, osoba s invaliditetom te posebnih sportskih programa od važnosti za lokalnu zajednicu trebaju nastaviti financirati iz Proračuna JLS-a (zbog osiguranja stabilnosti i održivosti takvih programa)³⁰, potrebno je pronaći način za uključenjem što više neproračunskih sredstava u financiranje javnih potreba u sportu radi povećanja kvalitete i masovnosti takvih zbivanja.

³⁰ Nacionalno vijeće za sport mišljenja je da je pitanje financiranja sporta osobito važno za daljnji razvoj sporta u Hrvatskoj. Sustav sporta, osobito sport djece, mladih i studenata, osoba s invaliditetom, sportska rekreacija građana kao i vrhunski sport mogu se dalje razvijati samo uz snažnu financijsku potporu države.

3. ISTRAŽIVANJE: ANALIZA SPORTSKE AKTIVNOSTI

Poglavlje koje slijedi prikazuje rezultate analize sportske aktivnosti lokalnog stanovništva u gradu Puli. S obzirom na neujednačenost i različitost prikupljanja te vođenja postojećih baza podataka po pitanju sporta u RH (sportskih udruga i s.d.d.), istraživanja poput ovoga nužna su kako bi se sumiralo i prikazalo postojeće stanje na području sporta³¹. Nadalje, za RH pa tako i za lokalnu sredinu ne postoje skupne baze podataka o broju djece i mladeži koja se aktivno bavi pojedinom granom sporta³². Razlog tome može se tražiti u "dugogodišnjoj sportskoj autonomiji nacionalnog, regionalnog i međunarodnog sporta. Naime, bitna zadaća nacionalnih, regionalnih i međunarodnih sportskih udruga i saveza oduvijek je bila, a i danas je, utvrđivanje i donošenje sportskih pravila (pravila igre) za pojedine vrste sporta, skrb o njihovoj provedbi i sankcioniranje

31 Za obavljanje djelatnosti sudjelovanja u sportskim natjecanjima sportski se klubovi moraju registrirati, i to kao sportske udruge za natjecanje (udruge građana) ili sportska dionička društava (s.d.d.), a neovisno o tome jesu li registrirani kao udruga ili kao sportska dionička društava, mogu imati profesionalni ili amaterski status (ZOS, članak 23). Sportski klubovi profesionalnog statusa moraju se upisati u Registar profesionalnih sportskih klubova kojeg vodi MZOS, dok sportski klubovi koji svoju djelatnost obavljaju kao udruge za natjecanje, tada pripadaju neprofitnim organizacijama i podliježu Zakonu o udrugama. Upis u Registar udruga je dobrovoljan i obavlja se na zahtjev osnivača udruge pri nadležnom tijelu državne uprave, prema sjedištu udruge (ZOU, članak 14). Sportska se djelatnost u Registru udruga razvrstava u osam podgrupa djelatnosti, a nije jasno zašto je i kada odabrana baš takva klasifikacija sportskih djelatnosti udruga. Također, sukladno NKD-u 2007., prema šiframa djelatnosti, sport je razvrstan u odjeljak 93., koji se sastoji od više skupina djelatnosti koje se ne podudaraju sa klasifikacijom sportskih djelatnosti udruga u Registru udruga. S druge strane, Nomenklatura HOO-a sportove dijeli u tri skupine. Prva skupina uključuje olimpijske sportovi, druga neolimpijske, a treću skupinu čine sportovi čiji su savezi u statusu pridruženoga, odnosno privremenog člana, međutim, Registar udruga ne daje pregled sportskih udruga prema pojedinim sportovima. Uz to, sukladno ZOS-u (članak 20), fizičke i pravne osobe koje obavljaju sportske djelatnosti upisuju se u Registre sportskih djelatnosti koje vode uredi državne uprave u županiji, a pravne osobe podnose prijavu za upis u Registar sportskih djelatnosti u roku 30 dana od dana upisa u Registar udruga RH. S obzirom na to da je Pravilnikom o Registru sportskih djelatnosti propisano da se Registar vodi u elektroničkom obliku, ali nije propisan njegov obvezni sadržaj, da je javan i da svatko, bez dokazivanja pravnog interesa, ima pravo uvida u podatke upisane u Registar, te ne postoji obveza vođenja, niti se vodi jedinstveni Registar sportskih djelatnosti javno dostupan u elektroničkom obliku, postavlja se pitanje svrhovitosti vođenja uopće takvog Registra. Uz to, neprofitne organizacije u RH (što uključuje sve sportske udruge i njihove saveze, kao i ustanove na području sporta) sukladno URNO-i (članak 2), dužne su se upisati u Registar neprofitnih organizacija koji ustrojava i vodi MFIN. Prikazano stanje broja upisanih neprofitnih organizacija na području sporta u RNO-u, daleko je manje od broja sportskih udruga upisanih u Registar udruga, pa i od broja udruga koje aktivno sudjeluju, primjerice, u sustavu natjecanja koje prati HOO, a koje su očekivano financirane u sustavu javnih potreba u sportu na nacionalnoj i lokalnim razinama. (Kuliš, et al., 2012:56-76)

32 HOO na temelju Pravilnika o kategorizaciji i Kriterija za kategorizaciju vodi Registar kategoriziranih sportaša (<http://www.hoo.hr/kategorizacija.aspx?sportid=20>). U spomenutom Registru sportaši se na osnovu sportskoga rezultata razvrstavaju u određene kategorije vrhunskih (I-III. kategorija), vrsnih (IV. kategorija) ili darovitih (V-VI. kategorija) sportaša, te im se na osnovu toga osiguravaju određena prava odnosno potpore od strane HOO-a. Međutim, takav Registar ne predstavlja ukupan broj djece i mladeži koji se aktivno bavi pojedinim sportom.

subjekata koji se ne pridržavaju tih pravila"³³ (Ivkošić, 2010:360). Drugim riječima, strukturni savezi pojedine grane sporta prilikom registracije klubova za natjecateljsku sezonu posjeduju informacije o broju sudionika za određenu uzrasnu selekciju ali ne postoji ustrojena skupna baza podataka o broju aktivnih sportaša po pojedinim granama sporta i uzrasnim kategorijama na lokalnoj, regionalnoj i/ili nacionalnoj razini, iako su "vladine i nevladine organizacije ukazale na potrebu za statističkim definiranjem pojma sport na razini Europe, te na potrebu za koordiniranim naporima za kreiranjem sportske statistike" (Bartoluci i Škorić, 2009:33).

3.1. Koncept istraživanja

U Izvješću se za obradu i prikaz podataka te pojedinih informacija koriste razne primijenjene metode znanstvenog istraživanja kao što je metoda analize, sinteze, komparacije, indukcije, deskripcije i dr. Tako se još u teoretskom djelu analizira, uspoređuje i opisuje područje sporta i pojedinih elemenata u njegovom sastavu, a korištenje spomenutih metoda nastaviti će se i prilikom prikaza rezultata, te opisa samog istraživanja. Dobiveni podaci analizirani su putem računalnog softvera Excel Microsoft Office. U kontekstu koncepta istraživanja posebnu pozornost treba posvetiti definiranju uzorka, ciljeva i ograničenja istraživanja što je prikazano u nastavku.

Sam proces istraživanja može se podijeliti na sekundarno i primarno prikupljanje podataka. U studenom 2013. godine analizirale su se prijave klubova prema SSGP-u iz kojih su izvlačeni podaci o pripadnosti pojedinom sportu ili sportskoj grani, šifri NKD-a i godini zadnje izmjene u RU, kao i broju kategoriziranih sportaša. Tijekom prosinca 2013. i siječnja 2014. godine pristupilo se, u suradnji SSGP-a, primarnom istraživanju i prikupljanju relevantnih podataka od samih sportskih klubova putem pripremljenog anketnog upitnika.

3.1.1. Uzorak

Tijekom provođenja istraživanja često je nemoguće obuhvatiti čitavu populaciju koja je predmet istraživanja zbog njezine veličine ili nedostupnosti. Stoga, u većini se slučajeva umjesto na populaciji istraživanje provodi na reprezentativnom uzorku ili

³³ Ostvarenje te zadaće postiže se pomoću dviju organizacijsko-kompetencijskih pretpostavki. Prva je monopolna organizacija pojedinih vrsta sporta na svjetskom nivou – "načelo jednog mjesta", a druga je utvrđivanje obvezujućih pravila što ih donose svjetski savezi za pojedine vrste sporta – "hijerarhijski ustroj" (Ivkošić, 2010:360).

dijelu populacije. "Veličinu uzorka nije moguće općenito definirati, jer to ovisi o varijabilnosti pojave koja se mjeri i o preciznosti kojom se pojava želi izmjeriti" (Pivac i dr., 2006:27), međutim, "što je veći uzorak, to je rezultat pouzdaniji" (Tkalac Verčić i dr., 2010:73).

U kontekstu ovog istraživanja uzorak sačinjava 76 sportska kluba koji su članice SSGP-a, neovisno o sportu, grani sporta ili jesu li na temelju Pravilnika o financiranju³⁴ u konačnici i raspoređeni u pojedinu grupu sportova. Povrat od 73 sportska kluba čini ukupno 96,05% svih članica SSGP-a. Važno je napomenuti kako, sukladno Statutu SSGP-a, svi klubovi iz uzorka imaju sjedište u gradu Puli. Ukoliko se povrat usporedi s bazom podataka Registra udruga RH, gdje je pod odabirom Sportske glavne grupe djelatnosti u Istarskoj županiji sa sjedištem u Puli na dan 01. listopada 2013. godine bilo registrirano 280 sportskih udruga (uključujući i pojedine strukovne saveze koji su registrirani kao sportske udruge), vidljivo je kako uzorak čini 26,07% sportskih udruga registriranih u Puli, čime se uzorak može smatrati reprezentativnim. Uz to, sportski klubovi članice SSGP-a jesu klubovi u sustavu natjecanja koji okupljaju najveći broj selekcija i sportaša, te u kontekstu ovog istraživanja predstavljaju relevantan uzorak.

3.1.2. Ciljevi i ograničenja

Kao što je to djelomično spomenuto u Uvodu ovog Izvješća, Analiza sportske aktivnosti u gradu Puli ne predstavlja strategiju, program ni smjernice budućeg razvoja područja sporta, ali može predstavljati temelj prilikom planiranja, razvoja i izrade jednog tako složenog i sveobuhvatnog dokumenta. U Izvješću se utvrđuje trenutni broj sportaša koji se aktivno bavi sportom u pulskim sportskim klubovima prema uzrasnim selekcijama i određenoj nomenklaturi odnosno grani sporta. Isto tako, fokus ovoga rada nije istraživanje područja kineziologije ili nekog drugog njezinog znanstvenog pravca već je učinjena objedinjena statistička obrada podataka kako bi se odgovorilo na pitanje o broju djece koja se aktivno bavi sportom, uzrasnom nesrazmjeru u sportu i zastupljenosti pojedinih grana sporta na području Pule. Istraživanje uključuje "mlade", što u ovome Izvješću podrazumijeva sve mlađe uzrasne selekcije (npr. pioniri, kadeti, juniori) koje u konačnici predstavljaju budućnost pulske, istarske te naposljetku i hrvatske sportske scene, ali i starije uzrasne kategorije. Dakle, cilj je ovog Izvješća stvoriti uvid u sportske aktivnosti mlađe populacije lokalnog stanovništva, što u

³⁴ Vidi podpoglavlje Savez sportova Grada Pule ili web adresu www.savez-sportova-pula.hr

budućnosti može koristiti prilikom planiranja potreba izgradnje i financiranja sportskih građevina, pojedinih grana sporta i/ili odluka od važnosti za razvoj lokalnog sporta.

Prilikom analize i interpretacije rezultata treba voditi računa o pojedinim ograničenjima istraživanja. Prvo ograničenje predstavlja status istraživane populacije. Naime, u istraživanje su uljučeni isključivo osobe koje se aktivno bave pojedinim sportom ili granom sporta, odnosno registrirani sportaši određenog sportskog kluba. Dakle, u kategoriju istraživane populacije ne ulaze osobe koje se rekreativno, ali kontinuirano bave sportom. Sljedeće ograničenje odnosi se na veličinu uzorka. Iako prema popisu iz Registra udruga RH postoji 280 udruga (sa sjedištem u Puli) koje su prema glavnoj djelatnosti registrirane na području sporta, u istraživanje je uključeno 73 sportske udruge koje su članice (ili privremene članice) SSGP-a. Međutim, članice SSGP-a koje ujedno i prema Pravilniku steknu pravo na financiranje jesu sportske udruge (klubovi) sa najvećim brojem uzrasnih kategorija i aktivnih sportaša, te u konačnici predstavljaju veliki postotak istraživane populacije, što čini uzorak istraživanja reprezentativnim. Nadalje, potrebno je napomenuti kako sportske udruge (klubovi) mogu sa registriranim maloljetnim igračima sklapati Ugovore o sportskom usavršavanju ili Ugovore o stipendiranju³⁵, te na taj način i maloljetni sportaši mogu dobivati novčanu naknadu igrajući za mlađe uzrasne kategorije. Na kraju, potrebno je, također, spomenuti kako zbog autonomnosti organizacije sporta (na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini) nije moguće uspoređivati selekcije različitih grana sporta zbog dobne neujednačenosti uzrasnih kategorija među različitim sportovima ili granama sporta³⁶.

3.2. Analiza i interpretacija

Podpoglavlje u nastavku opisno i grafički prikazuje rezultate istraživanja sportske aktivnosti u gradu Puli. Podpoglavlje koje slijedi podjeljeno je u nekoliko odlomaka radi lakšeg obrazlaganja i prikazivanja utvrđenih činjenica i rezultata. Radi boljeg razumijevanja i poimanja važnosti područja istraživanja, te usporedbe dobivenih

35 Tako na primjer, sukladno Registracijskom pravilniku Hrvatskog košarkaškog saveza (članak 66.) od srpnja 2013. godine Ugovor o sportskom usavršavanju mogu zaključivati klubovi svih stupnjeva natjecanja s igračima mlađim od 18 godina, u neograničenom broju.

36 Prema Propisniku HRS-a o ustroju natjecanja (članak 16.) kadeti (m) spadaju u dobnu skupinu od 17-19 godina, a juniori (m) od 19-21 godine, dok sukladno Pravilniku HNS-a o nogometnim natjecanjima (članak 49.) kadeti (m) spadaju u dobnu skupinu od 14-16 i pol godina, a juniori (m) od 16-18 i pol godina.

rezultata, potrebno je sagledati slične informacije dostupne za regionalnu i nacionalnu razinu. Sukladno Statističkom ljetopisu RH (2012:510) može se uvidjeti kako na području RH postoji 4.880 sportskih, šahovskih i lovačkih udruga (podatak se odnosi na 2009. godinu sukladno klasifikaciji Stat. ljetop. RH) koje uključuju 322.991 aktivnih članova³⁷. Prema istome izvoru u Istarskoj županiji (u daljnjem tekstu IŽ) je 2009. godine bilo registrirano 397 sportskih, šahovskih i lovačkih udruga koje su okupljale 24.744 aktivnih članova. S druge strane, Registar udruga RH u 2013. godini za IŽ broji 1.086 registriranih udruga (čija je glavna djelatnost sport). Samim time, s obzirom na postojanje velikog broja različitih registara (RU, RNO, RSD) koje pojedine institucije vode zasebno i samostalno, postavlja se pitanje ažuriranosti i vjerodostojnosti podataka unutar svakog izvora (vidi poglavlje Istraživanje: Analiza sportske aktivnosti). Sukladno tome, analiza rezultata 73 sportska kluba, članica SSGP-a, može se pretpostaviti vjerodostojnom za grad Pulu (vidi podpoglavlje Uzorak).

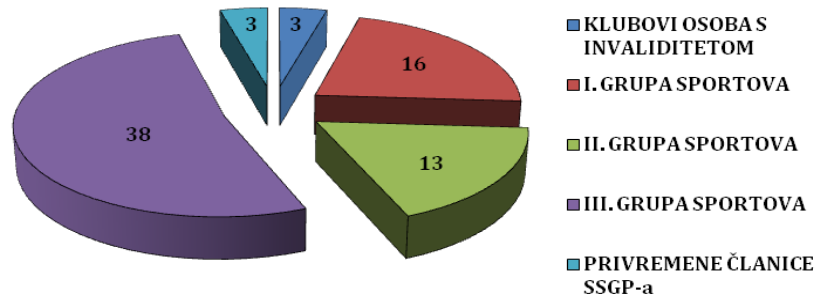
3.2.1. Opća obilježja uzorka

Prije same analize istraživanja nužno je obraditi opća obilježja korištenog uzorka. Na upitnik je odgovorilo 73 sportska kluba članice SSGP-a kako je prikazano u Grafikonu 2. Iz grafikona je vidljivo kako su na upitnik odgovorila 3 sportska kluba osoba s invaliditetom, 16 sportskih klubova prve grupe, 13 sportskih klubova druge grupe, 38 sportskih klubova treće grupe sportova sukladno Pravilniku za financiranje (vidi podpoglavlje Savez sportova Grada Pule), te 3 sportska kluba kao privremene članice SSGP-a. Privremeno članstvo traje do održavanja prve sljedeće redovne skupštine SSGP-a kada će klubovi biti primljeni u redovno članstvo.

³⁷ Bitno je napomenuti kako pojam aktivnih članova udruge ne podrazumijeva ujedno samo sportaše. Naime, sportska udruga, kao pravna osoba, može imati članove (poput predsjednika udruge, glavnog tajnika i dr.) koji nisu direktno involvirani u sustav natjecanja, odnosno nisu u nacionalnim strukovnim savezima registrirani kao sportaši u sustavu natjecanja.

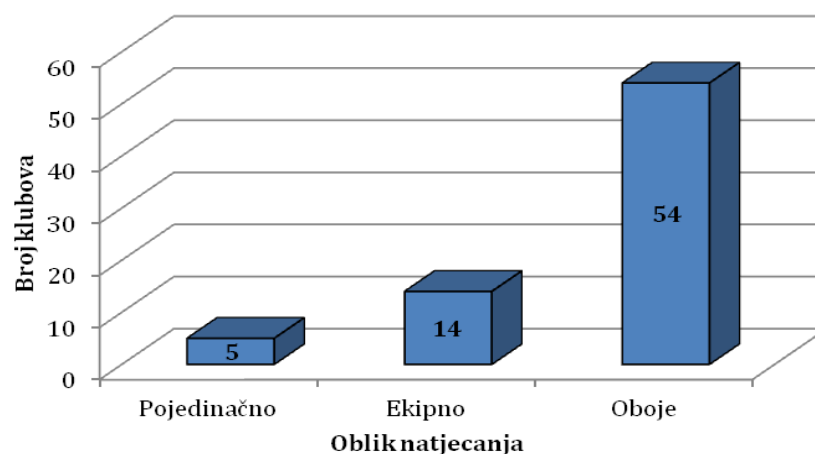
Grafikon 2. Prikaz anketiranih klubova
sukladno raspodjeli SSGP-a za 2014. godinu

Izvor: Izrada autora

Sportaši pojedinih sportskih klubova mogu se, sukladno pravilima i propozicijama natjecanja (što je utvrđeno od strane nacionalnih strukovnih saveza i međunarodnim normama), natjecati na pojedinačnoj i ekipnoj razini. Grafikon 3. prikazuje broj klubova prema obliku natjecanja (N=73). Iz prikazanoga se može zaključiti kako se sportaši iz 54 pulska sportska kluba natječu pojedinačno i ekipno (npr. atletika, stolni tenis), 13 klubova se natječe isključivo ekipno (npr. nogomet, odbojka, košarka), dok se 7 klubova natječe isključivo kroz pojedinačni oblik nastupa (npr. kickboxing).

Grafikon 3. Oblik natjecanja pulskih klubova

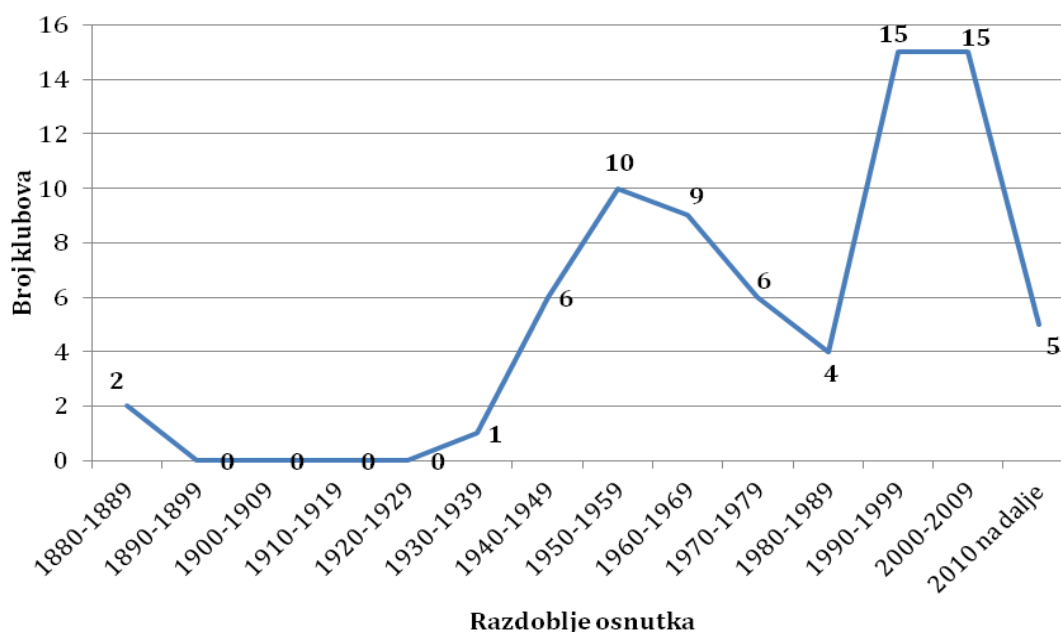

Izvor: Izrada autora

Također, Grafikon 4. prikazuje razdoblje nastanka anketiranih sportskih klubova. Zanimljivo je spomenuti kako su najstariji anketirani klubovi Veslački klub "Istra" i Jedriličarski klub "Vega" osnovani još daleke 1886. godine. U razdoblju od 1890. i 1930. godine nije osnovan niti jedan klub, koji je danas članica SSGP-a, a čak 35 anketiranih klubova osnovano je tek nakon 1990. godine.

Grafikon 4. Period osnivanja anketiranih klubova

Izvor: Izrada autora

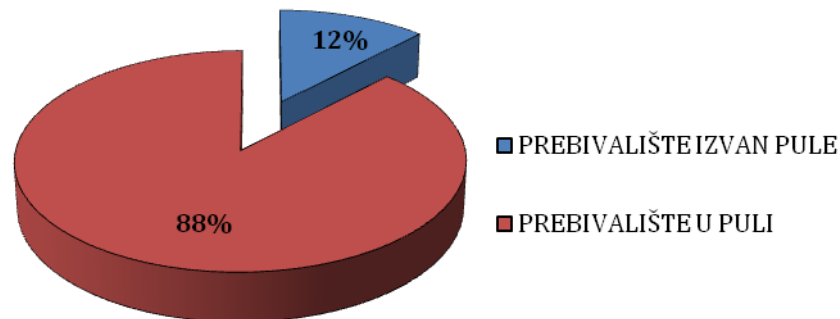
3.2.2. Sportaši u pulskim klubovima

Sportski klubovi, sudionici u istraživanju, okupljaju ukupno 5.513 aktivnih sportaša, odnosno 4.844 sportaša s prebivalištem na području grada Pule, kao što je to prikazano u Grafikonu 5. Ukoliko se uspoređi broj aktivnih sportaša s prebivalištem u gradu Puli sa ukupnim brojem stanovnika u gradu, može se zaključiti kako se 9,59% stanovništva aktivno bavi pojedinim sportom³⁸ u sklopu pojedine uzrasne selekcije unutar sportskog kluba, što predstavlja iznadprosječnu sportsku aktivnost stanovništva u odnosu na prosjek RH (usporedbom podataka iz Stat. Ljetop. (2012:510) i Popisa stanovništva 2011 u RH djeluje 7,54% aktivnih sportaša).

³⁸ Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u posljednjem Popisu stanovništva iz 2011. godine Grad Pula-Pola bilježio je 57.460 stanovnika, od čega 27.550 muškaraca i 29.910 žena.

Grafikon 5. Aktivni sportaši pulskih sportskih klubova s prebivalištem u Puli

Izvor: Izrada autora

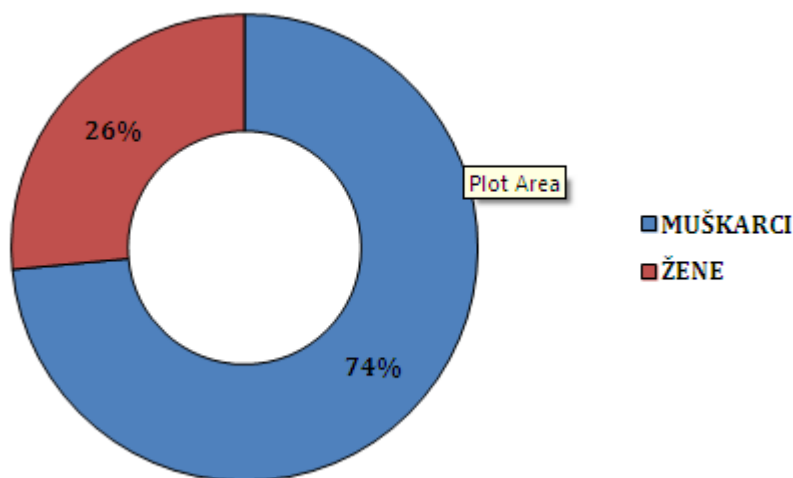
Napomena:

- Ukupni broj aktivnih sportaša prikazan u gornjem grafikonu može se razlikovati od broja sportaša po uzrasnim kategorijama iz razloga što pojedini aktivni sportaši, u natjecateljskom smislu, ne ulaze u pojedinu uzrasnu kategoriju, ali svejedno su aktivni članovi sportskoga kluba.

Vrlo važan podatak u sagledavanju cjelokupne slike sporta, i to ne samo na lokalnoj razini, jest svakako odnos muške i ženske populacije u pojedinim sportskim klubovima. Iz Grafikona 6. vidljivo je kako je taj odnos itekako na strani muške populacije, na koju otpada 74% ukupno aktivnih sportaša u pulskim sportskim klubovima. U konačnici, iako je ženska populacija uključena u gotovo sve grane sporta ravnopravno muškom spolu (poput nogometa, kickboxinga, boćanja, streljaštva i drugih), u apsolutnom broju, i dalje premalo žena aktivno trenira u sportskim klubovima.

Grafikon 6. Odnos muškaraca i žena među ukupnim brojem sportaša u pulskim sportskim klubovima

Izvor: Izrada autora

3.2.3. Kategorizirani sportaši prema HOO-u

HOO na temelju Pravilnika o kategorizaciji i kriterija za kategorizaciju vodi Registar kategoriziranih sportaša. U Registru se sportaši na osnovu sportskoga rezultata razvrstavaju u određene kategorije vrhunskih (I-III. kategorija), vrsnih (IV. kategorija) ili darovitih (V-VI. kategorija) sportaša, te im se na osnovu toga osiguravaju određena prava odnosno potpore od strane HOO-a³⁹. Prema podacima iz Sportskog godišnjaka Istarske županije za 2012. godinu u Puli je bilo 103 kategorizirana sportaša. Na temelju provedenog istraživanja krajem 2013. godine u pulskim sportskim klubovima bilo je 95 kategorizirana sportaša različitih kategorija (I-VI. kategorije), što predstavlja smanjenje za 7,76% u odnosu na 2012. godinu.

3.2.4. Sportaši prema uzrasnim selekcijama

U kontekstu ovog pitanja obuhvatilo se sedam uzrasnih kategorija kako slijedi u nastavku: selekcija prednatjecatelja, dječaka i djevojčica, mlađih kadeta, kadeta, mlađih juniora, juniora i seniora pojedinog sportskog kluba⁴⁰. Potrebno je voditi računa o

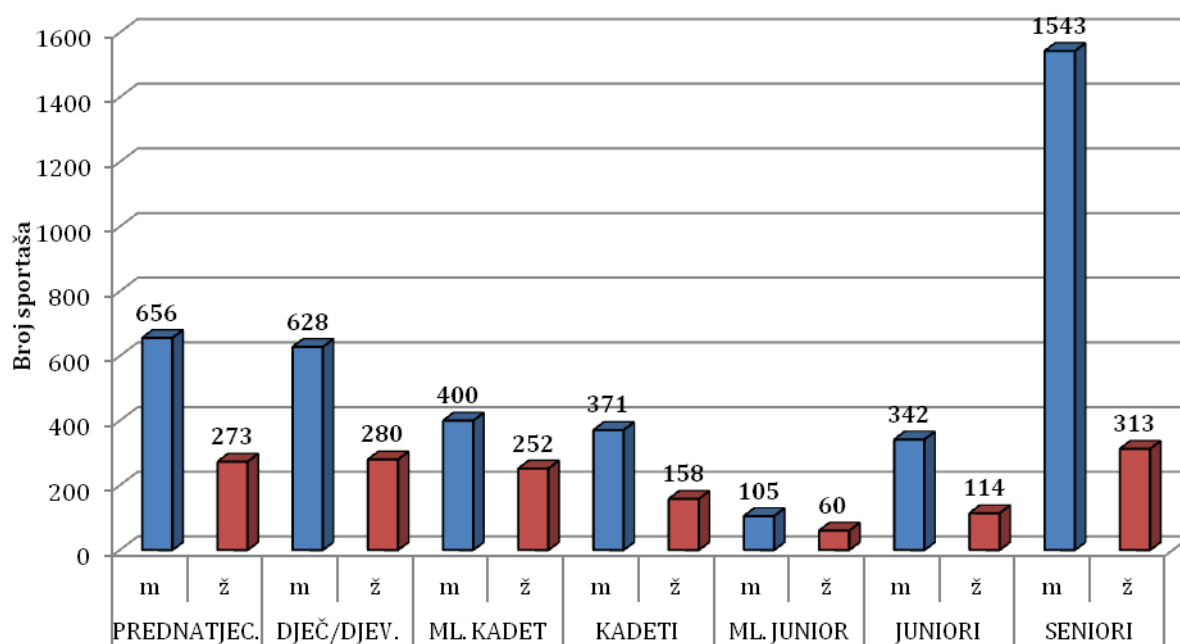
³⁹ Sukladno Registru kategoriziranih sportaša pri HOO-u na dan 05. veljače 2014. godine u Istarskoj županiji postoji evidentirano 168 sportaša. Međutim, nije moguće razdijeliti podatak po gradovima, stoga detaljnija usporedba nije moguća.

⁴⁰ Po pitanju uzrasnih selekcija u nogometu korištene su sljedeće uzrasne kategorije: U-9, U-11, mlađi pioniri, pioniri, kadeti, juniori i seniori.

razlikama u propisanoj dobnoj granici pojedinih uzrasnih kategorija među različitim sportovima ili granama sporta (vidi podpoglavlje Ciljevi i ograničenja). Grafikon 7. prikazuje zbir sportaša pulskih sportskih klubova prema pojedinoj uzrasnoj kategoriji i spolu. Iz grafikona je vidljivo kako u svi uzrasnim selekcijama prevladavaju muškarci, a najmasovnija uzrasna kategorija jesu seniori kod muškaraca i kod žena. Najmanji broj sportaša uključen je u selekcije mlađih juniora (165 sportaša) i juniora (456 sportaša), te je vidljivo očito opadanje broja aktivnih sportaša već od uzrasne kategorije mlađih kadeta. Razlog tomu može se pojasniti kroz postepeno napuštanje aktivnog treniranja adolescenata u pubertetskoj dobi i zaokupljenošću nekim drugim životnim temama, te, uz to, neki sportski klubovi nemaju formirane određene "među" selekcije poput mlađih juniora već samo juniore ili seniore.

Grafikon 7. Broj sportaša prema uzrasnoj selekciji i spolu

Izvor: Izrada autora

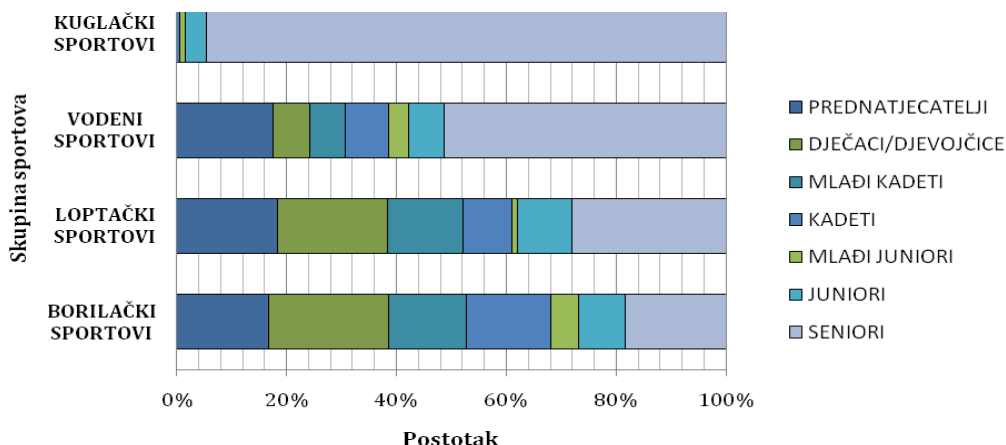
3.2.5. Sportaši prema skupini sportova

Kako bi se uopće mogla napraviti usporedba sportaša prema pojedinim skupinama sportova, potrebno je veliki broj sportskih klubova grupirati u četiri najzastupljenije kategorije prema broju aktivnih klubova na području grada Pule. Kategorija "kuglačkih sportova" u ovome kontekstu obuhvaća anketirane kuglačke i

boćarske sportske klubove, njih 13 u članstvu SSGP-a. "Vodeni sportovi" uključuju sportove i sportske grane (10 klubova) poput sportskog ribolova, vaterpola, plivanja, jedriličarstva i drugih, dok kategorija "loptačkih sportova" podrazumijeva 21 sportski klub sa područja nogometa, odbojke, rukometa, košarke i sl. Naposljetku, kategorija "borilačkih sportova" broji 15 sportskih klubova sa područja boksa, juda, hrvanja, kickboxinga, i karatea. Zastupljenost uzrasnih selekcija prema pojedinoj izdvojenoj skupini sportova prikazan je u Grafikonu 8., a bitno je napomenuti kako dolje prikazane sportske kategorije ne uključuju sve anketirane sportske klubove⁴¹.

Grafikon 8. Zastupljenost uzrasnih selekcija u pojedinoj skupini sportova

Izvor: Izrada autora

Napomena:

- Pojašnjenje gore prikazanog grafikona odnosno apsolutnih vrijednosti nalazi se u Tablici 2.

⁴¹ Aktivni sportski klubovi, čiji je broji premali za posebno grupiranje poput biciklizma, koturaljkanja, šaha i drugih, nisu uključeni u gornju analizu kao zasebna skupina sportova.

Tablica 2. Prikaz apsolutnih vrijednosti prema skupini sportova iz Grafikona 8.

	BORILAČKI SPORTOVI	LOPTAČKI SPORTOVI	VODENI SPORTOVI	KUGLAČKI SPORTOVI
■ PREDNATJECATELJI	199	408	222	0
■ DJEČACI/DJEVOJČICE	257	445	85	0
■ MLAĐI KADETI	168	307	81	0
■ KADETI	181	195	101	1
■ MLAĐI JUNIORI	61	25	45	2
■ JUNIORI	100	219	82	7
■ SENIORI	217	624	650	173

Izvor: Izrada autora

Iz prikazanog grafikona i tablice vidljivo je kako loptački sportovi okupljaju najveći broj aktivnih sportaša odnosno ukupno 2.230 sportaša različitih uzrasnih selekcija. Unutar same kategorije najviše ima seniora, ali vrlo veliki udio sportaša čine mlađe uzrasne selekcije Prednatjecatelja, te Dječaka i djevojčica. Vodeni sportovi jesu grupa sportova koja nakon loptačkih sportova obuhvaća veliki broj natjecatelja, ukupno 1.265 sportaša. Unutar same kategorije najveći udio otpada na seniore pojedinih sportskih klubova, no najmlađa selekcija Prednatjecatelja okuplja zavidan udio u ukupnom broju sportaša. Po pitanju broja sportaša Borilački sportovi ne zaostaju previše za vodenim sportovima. Naime, na spomenutu kategoriju otpada ukupno 1.183 sportaša, od čega najviše sportaša okuplja selekcija Dječaka i djevojčica, dakle mlađe uzrasne selekcije.

3.2.6. Najzastupljeniji sportovi i broj sportaša

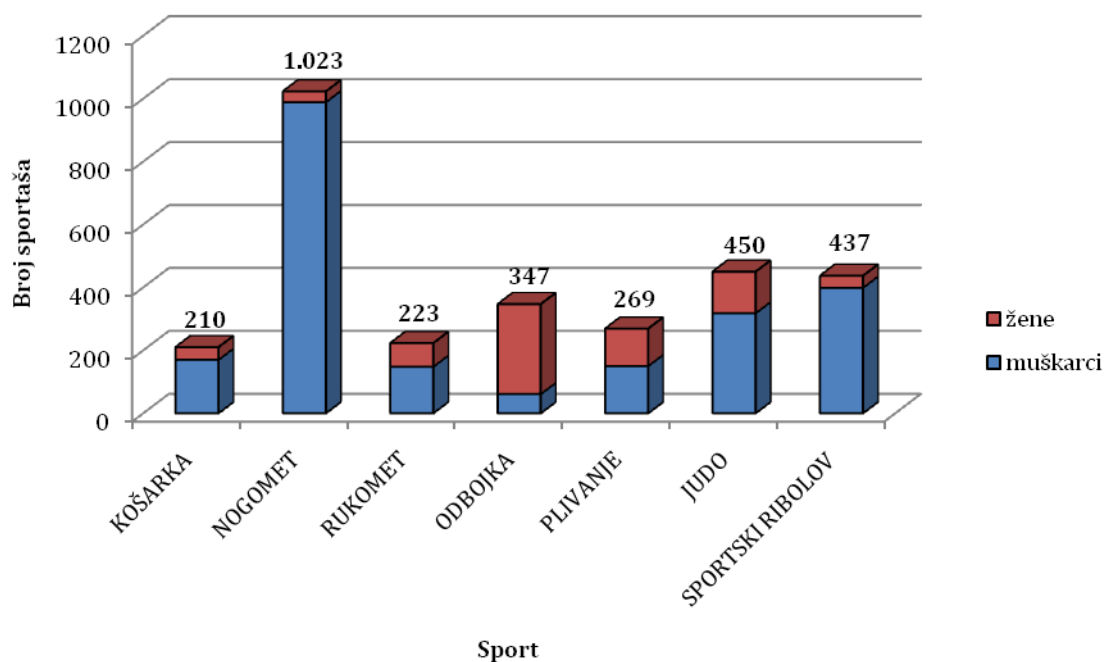
Prema Nomenklaturi sportova i sportskih grana sukladno HOO-u⁴², u Puli najmnogobrojniji jesu boćarski klubovi, ukupno njih 9. Usprkos tome, klubovi pojedinačno ne okupljaju veći broj sportaša, a najveći udio u uzrasnim kategorijama imaju seniori. Grafikon 9. prikazuje usporedbu klubova najpopularnijih sportova prema broju sportaša i spolu. Iz grafikona se može zaključiti kako najveći interes postoji za nogometom, kojeg trenira 1.023 sportaša (u 7 sportskih klubova). Drugi po redu najmasovniji sport u Puli jest judo koji okuplja 450 sportaša. Iznenađujuće na trećem mjestu po masovnosti sporta se nalazi sportski ribolov (neovisno je li na moru ili u

42 Nomenklatura sportova i sportskih grana – pročišćeni tekst, usvojena je na 34. i 35. sjednici Vijeća Hrvatskog olimpijskog odbora, održanim 25.04 i 21.05.2007.; na 10. sjednici Vijeća od 23.11.2009.; na 19. sjednici Vijeća od 18.11.2010.; na 25. sjednici Vijeća od 31.05.2011. i na 38. sjednici Vijeća održanoj 09.07.2012. godine.

slatkoj vodi). Uz to, Tablica 3. prikazuje udio sportaša najpopularnijih sportova prema spolu. Neki od sportova u kojem prema udjelu prevladavaju žene jesu ritmička gimnastika (100% žena) i odbojka (82,42% žena), dok u nogometu, zahvaljujući postojanju i radu ženskog nogometnog kluba, postoji udio od 3,32% žena koje aktivno treniraju nogomet.

Grafikon 9. Broj sportaša prema sportu i spolu

Izvor: Izrada autora

Napomena:

- Pojašnjenje gornjeg grafikona odnosno relativnih vrijednosti po spolu prikazan je u Tablici 3.

Tablica 3. Prikaz relativnih vrijednosti po spolu iz Grafikona 9.

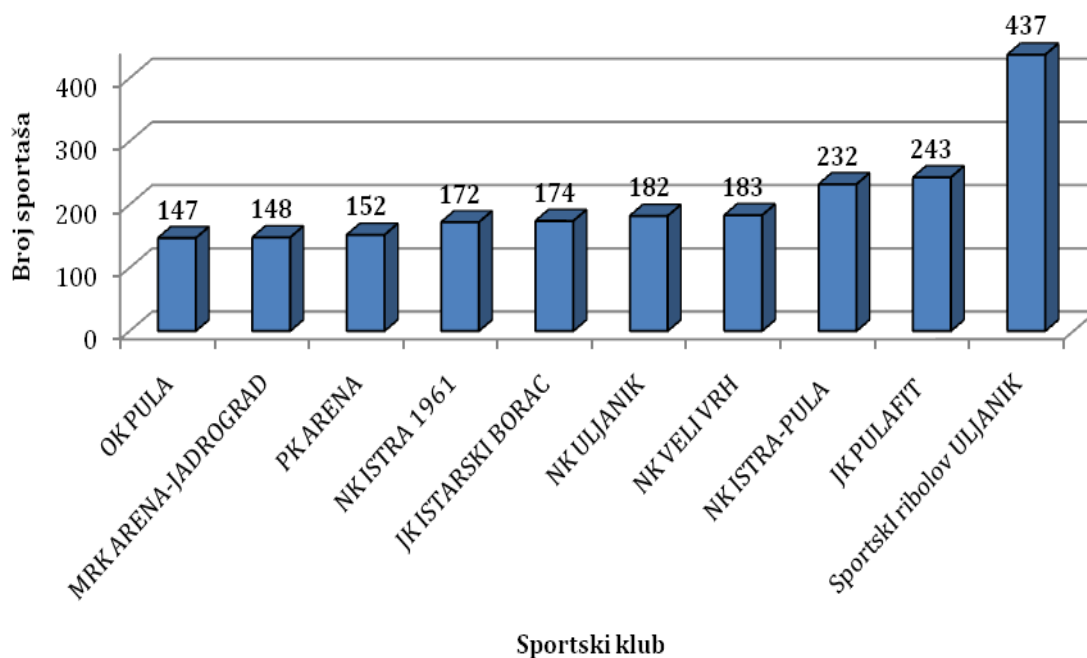
Sport	Muškarci u %	Žene u %
KOŠARKA	80,95	19,05
NOGOMET	96,68	3,32
RUKOMET	66,37	33,63
ODBOJKA	17,58	82,42
PLIVANJE	55,76	44,24
JUDO	70,67	29,33
SPORTSKI RIBOLOV	91,30	8,70

Izvor: Izrada autora

Naposlijetku se nalazi Grafikon 10. koji prikazuje deset najmasovnijih sportskih klubova u gradu Puli. Najviše aktivnih sportaša okuplja Klub sportskog ribolova Uljanik, a na drugom se mjestu nalazi Judo klub Pulafit. Od mnoštva nogometnih klubova u gradu, najmasovniji klub jest Nogometni klub Istra-Pula, dok se Nogometni klub Istra 1961 nalazi tek na sedmom mjestu po broju aktivnih sportaša. Potrebno je spomenuti kako na ljestvici "top 10" najmasovnijih pulskih sportskih klubova svoje mjesto nije pronašao niti jedan košarkaški klub.

Grafikon 10. Popis sportskih klubova s najvećim brojem aktivnih sportaša

Izvor: Izrada autora

3.2.7. Pregled najznačajnijih rezultata i spoznaja

Budući da je u prethodnim poglavljima izneseno mnogo informacija i zaključaka, a s ciljem boljega razumijevanja i jasnoće, u nastavku se navode glavna postignuća i rezultati proizašli iz primarnog istraživanja o sportskoj aktivnosti odnosno broju sportaša u pulskim sportskim klubovima.

1. Najstariji anketirani sportski klubovi, ujedno članice SSGP-a, jesu Veslački klub "Istra" i Jedriličarski klub "Vega" osnovani još daleke 1886. godine, a čak 35 anketiranih klubova osnovano je tek nakon 1990. godine;

2. Sportski klubovi, članice SSGP-a, okupljaju ukupno 5.513 aktivnih sportaša, od čega 4.844 sportaša ima prebivalište na području grada Pule;
3. U odnosu na ukupan broj aktivnih sportaša 74% otpada na mušku, a 26% na žensku populaciju u pojedinim sportskim klubovima;
4. U pulskim sportskim klubovima postoje 95 kategorizirana sportaša različitih kategorija (I-VI. kategorije) sukladno propisima HOO-a, što predstavlja smanjenje od 7,76% u odnosu na 2012. godinu;
5. Najmasovnija uzrasna kategorija jesu seniori kod muškaraca i žena (1.856 sportaša), dok je najmanji broj sportaša uključen u selekcije mlađih juniora (165 sportaša) i juniora (456 sportaša);
6. Vidljivo je očito opadanje broja aktivnih sportaša već od mlađih kadeta do uzrasne kategorije juniora;
7. Loptački sportovi okupljaju najveći broj aktivnih sportaša odnosno ukupno 2.230 sportaša različitih uzrasnih selekcija;
8. Najveći udio najmlađih uzrasnih kategorija Prednatjecatelja te Dječaka i djevojčica (gotovo 40%) imaju borilački i loptački sportovi, dok kod kuglačkih sportova najveći udio sportaša, od preko 90%, čine seniori;
9. Prema Nomenklaturi sportova i sportskih grana sukladno HOO-u, u Puli su najmnogobrojniji boćarski sportski klubovi (ukupno njih 9);
10. Najveći interes postoji za nogometom, kojeg trenira 1.023 sportaša (u 7 sportskih klubova), a drugi po redu najmasovniji sport u Puli jest judo koji okuplja 450 sportaša;
11. Neki od sportova u kojima prevladavaju žene jesu ritmička gimnastika (100% udio žena) i odbojka (82,42% udio žena), dok u nogometu, zahvaljujući postojanju i radu ženskog nogometnog kluba, postoji udio od 3,32% žena koje aktivno treniraju;
12. Najviše aktivnih sportaša okuplja Klub sportskog ribolova Uljanik, a na drugom se mjestu nalazi Judo klub Pulafit;
13. Od mnoštva nogometnih klubova u gradu, najmasovniji klub jest Nogometni klub Istra-Pula, dok se Nogometni klub Istra 1961 nalazi tek na sedmom mjestu po broju aktivnih sportaša u Puli;
14. Na ljestvici "top 10" najmasovnijih pulskih sportskih klubova svoje mjesto nije pronašao niti jedan košarkaški klub.

4. ZAKLJUČAK

Izvješće istraživanja sportske aktivnosti lokalnog stanovništva u konačnici prikazuje opću sliku o stanju sporta u gradu Puli. Iako u istraživanje nisu uključene osobe koje se amaterski bave sportom, ni klubovi sportske rekreacije u članstvu SSGP-a, informacije i spoznaje iznesene u ovome Izvješću predstavljaju najažurnije podatke o broju sportaša prema pojedinim uzrasnim kategorijama, spolu i različitim sportovima odnosno granama sporta u jedinstvenom prikazu.

Na kraju, predlaže se nastavak ovakve vrste istraživanja svakih tri do četiri godine, kako bi se na temelju longitudinalnog istraživanja mogle utvrditi značajne promjene, kretanja i trendovi pulskog sporta kroz godine. Također, na temelju ovakvih istraživanja moguće je s vremenom oformiti kompjutersku *on-line* bazu podataka o broju pulskih sportaša, koja bi s vremenom predstavljala temelj svih budućih znanstveno-istraživačkih radova kao i pojedinih strategija i planiranja na području sporta.

5. LITERATURA

Knjige:

1. Bartoluci, M., Škorić, S. (2009): *Menadžment u sportu*, Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
2. Đonlić, V., Marušić Štimac, O., Smojver-Ažić, S. (2005): *Odgojni aspekti sporta – slika o sebi i problemna ponašanja obzirom na uključenost i uspješnost djece u sportskim aktivnostima*, iz Zbornik radova VI konferencije o športu Alpe – Jadran, Opatija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, str.197-204.
3. Kravaica, V., A., Aidone, R., E., Krivačić, D. (2007): *Abeceda računovodstva u teoriji i praksi*, Veleučilište u Rijeci, Rijeka
4. Novak, I. (2006): *Sportski marketing i industrija sporta*, Maling d.o.o., Zagreb
5. Pivac, S., Rozga, A. (2006): *Statistika za sociološka istraživanja*, Sveučilište u Splitu, Split
6. Tkalac Verčić, A., Sinčić Čorić, D., Pološki Vokić, N. (2010): *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada – kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje*, M.E.P., Zagreb

Članci:

1. Bungić, M., Barić, R. (2009): *Tjelesno vježbanje i neki aspekti psihološkog zdravlja*, Hrvatski športskomedicinski vjesnik, br. 24, str. 65-75.
2. Đonlić, V., Moretti, V., Kinkela, D. (2011): *Etičnost u vrednovanju problema vezanih uz nedovoljnu tjelesnu aktivnost većine stanovništva u odnosu na probleme koji prate sport i usvajanje intelektualnih znanja u području odgoja i obrazovanja*, JAHR – Godišnjak Katedre za društvene i humanističke znanosti, Vol. 2, Br. 3, str. 263-273.
3. Ivkošić, M. (2010): *Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol. 47, Br. 2, str. 359-385.

4. Orlović, A., Pušeljić, M. (2010): *Operativni menadžment ljudskih potencijala (SWOT analiza pozicije first-line menadžera u kriminalističkoj policiji)*, Policijska sigurnost, Zagreb, 1(19), str. 67-90.
5. Selhanović, D. (2007): *Sport – najsnažniji promidžbeni adut*, Medianali, Vol. 1, Br. 1, str. 95-102.
6. Temkov, K. (2009): *Dvije osnovne značajke sporta*, Filozofska istraživanja, br. 115, god. 29, svezak 3, str. 437-441.
7. Tomc, G. (2008): *The Nature of Sport*, Kinesiologia Slovenica, br. 14, svezak 2, str. 5-20.
8. Weiss, M. R., Duncan, S. C. (1992): *The relation between physical competence and peer acceptance in the context of children's sport participation*, Journal of Sport and Exercise Psychology, br. 14, str. 177-191.

Internet stranice:

1. Vijeće Europe (1992): *Europska sportska povelja*, članak 2. Dostupno na: [http://www.ethicsandsport.com/public/uploads/files/The European Sports Charter%5B1%5D.pdf](http://www.ethicsandsport.com/public/uploads/files/The_European_Sports_Charter%5B1%5D.pdf) na dan 03. kolovoza 2013.
2. Brkljačić, M. (2007): *Etika i sport*, tematski rad, str. 230.-233. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/file/36926> na dan 03. kolovoza 2013.
3. Suits, B. (1978): *Construction of a Definition*, str. 172.-191. Dostupno na: http://www.kenhowell.net/classes/11_sp_EMM570/readings/Suits1978.pdf na dan 04. kolovoza 2013.
4. Regonini, S. (2011): *Towards a Definition of Sport*. Dostupno na: [http://www.academia.edu/3274587/Towards a Definition of Sport](http://www.academia.edu/3274587/Towards_a_Definition_of_Sport) na dan 04. kolovoza 2013.
5. Nacionalno vijeće za sport – radna skupina (2011): *Temeljna načela i smjernice razvoja športa u Republici Hrvatskoj*, Radni materijal. Dostupno na: www.sabor.hr/fgs.axd?id=20365 na dan 04. kolovoza 2013.
6. Maddox, D., S. (2012): *True Sport – What We Stand to Lose in Our Obsession to Win*, USADA. Dostupno na: http://www.truesport.org/library/documents/about/true_sport_report/True-Sport-Report.pdf na dan 08. kolovoza 2013.

7. *U ožujku novi Zakon o športu?* (2006). Dostupno na <http://www.index.hr/sport/clanak/u-ozujku-novi-zakon-o-sportu/302088.aspx> na dan 10. kolovoza 2013.
8. Radna skupina Predsjednika Republike Hrvatske (2000): *Prijedlog strategije razvoja hrvatskog sporta*, Zagreb. Dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2379> na dan 10. kolovoza 2013.
9. Kuliš, D., Kasalo, Lendić, V. et. al. (2012): *Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj Uniji*, Istraživački projekt, Institut za javne financije. Dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2379> na dan 10. kolovoza 2013.
10. Biljan-August, M., Pivac, S., Štambuk, A. (2009): *Uporaba statistike u ekonomiji*, II. Izdanje, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Dostupno na: <http://oliver.efri.hr/~statist/biljan-pivac-stambuk-u2-3-vremenski.pdf> na dan 19. kolovoza 2013.
11. Strategija razvoja grada Pule (2010), Sveučilište u Rijeci, Inženjerski biro d.d., Zagreb. Dostupno na: http://www.pula.hr/fileadmin/sadrzaji/dokumenti/Gradska_Uprava/Upravni_og_djeli/Strategija_razvoja_grada_Pule_29_11_2010.pdf na dan 26. kolovoza 2013.
12. Statut Saveza sportova Grada Pule. Dostupno na: <http://www.savez-sportova-pula.hr/index.php?id=4> na dan 01. kolovoza 2013.
13. Škes, M., Puljak, A. (2011): *Tjelesna aktivnost kao životna navika djece i mladih - Odaberi sport!*, Zdrav život – obiteljski časopis o zdravlju, br. 96, god. 2011. Dostupno na: <http://www.zdrav-zivot.com.hr/>

Ostali izvori:

1. Anić, Š., Klaić, N., Domović, Ž. (2002): *Rječnik stranih riječi – Tuđice, posuđenice, izrazi, kratice i fraze*, Sani-plus, Zagreb
2. Bajo, J., I., Cutvarić, M., Karačić, M. (2011): *Primjena računskog plana proračuna i poreznih propisa 2011/2012*, HZ RIF, Zagreb
3. Koraca, D., ur. (2013): *Sportski godišnjak Istarske županije 2012.*, Savez sportova Istarske županije

4. Martinović, Bratonja, Lj. (2013): *Svakodnevnom tjelovježbom do boljih ocjena*, Glas Istre, dana 28. listopada, str. 3.
5. Rojnić, G. (2013): *Nedostaju milijuni kuna za uređenje Centra Mate Parlov*, Glas Istre, dana 24. kolovoza, str. 8-9.
6. Državni zavod za statistiku RH (2012): *Statistički ljetopis Republike Hrvatske*, Zagreb, god. 44.

6. POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1. Analiza financijskih sredstava za sport Grada Pule kroz godine.....	14
Grafikon 1. Usporedba izdvajanja za sport između navedenih gradova.....	15
Grafikon 2. Prikaz anketiranih klubova sukladno raspodjeli SSGP-a za 2014. godinu	21
Grafikon 3. Oblik natjecanja pulskih klubova	21
Grafikon 4. Period osnivanja anketiranih klubova.....	22
Grafikon 5. Aktivni sportaši pulskih sportskih klubova s prebivalištem u Puli	23
Grafikon 6. Odnos muškaraca i žena u pulskim sportskim klubovima	24
Grafikon 7. Broj sportaša prema uzrasnoj selekciji i spolu	25
Grafikon 8. Zastupljenost uzrasnih selekcija u pojedinoj skupini sportova.....	26
Tablica 2. Prikaz apsolutnih vrijednosti prema skupini sportova iz Grafikona 8.	27
Grafikon 9. Broj sportaša prema sportu i spolu.....	28
Tablica 3. Prikaz relativnih vrijednosti po spolu iz Grafikona 9.	28
Grafikon 10. Popis sportskih klubova s najvećim brojem aktivnih sportaša.....	29

7. KONTAKT PODACI AUTORA

Sandro Krizman

Viši stručni suradnik za sport i tehničku kulturu

Grad Pula

Upravni odjel za društvene djelatnosti

Odsjek za odgoj, obrazovanje, sport i tehničku kulturu

Telefon: 052/371-934

Em@il: sandro.krizman@pula.hr

Adresa: Sergijevaca 2, 52100 Pula